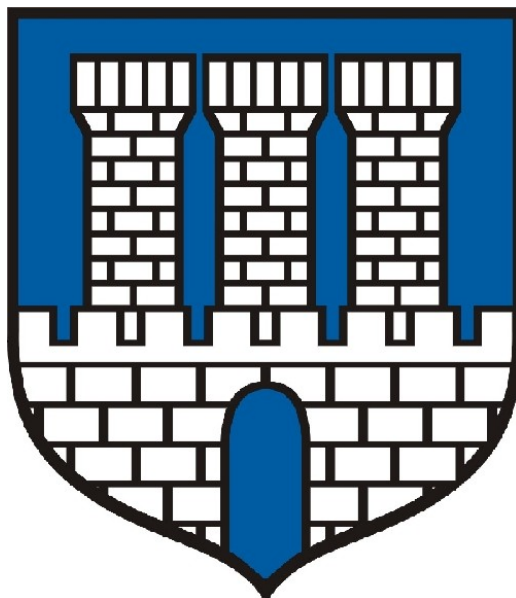

GMINA MIASTO GOSTYNIN

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH W MIEŚCIE GOSTYNINIE W LATACH 2008-2032

GOSTYNIN, KWIECIEŃ 2008 ROK

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	4
1.1. Wprowadzenie.....	4
1.2. Cele i zadania Programu.....	9
<i>Cele szczegółowe programu to:.....</i>	<i>9</i>
<i>Oczyszczenie obszaru miasta Gostynina ze stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,.....</i>	<i>9</i>
<i>Zadania programu.....</i>	<i>10</i>
<i>Realizacja ww. celów wymaga podjęcia następujących zadań, które zostaną uwzględnione w Programie:</i>	<i>10</i>
<i>Oszacowanie ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenia na terenie miasta Gostynina,.....</i>	<i>10</i>
<i>Od dokonanie oceny stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest w perspektywie do 2032 roku,.....</i>	<i>10</i>
1.3. Metodyka opracowania Programu.....	11
1.4. Regulacje prawne w zakresie użytkowania i bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.....	13
Regulacje prawne dotyczące użytkowania i bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest są rozproszone i dotyczą różnych dziedzin (ochrona środowiska, ochrona zdrowia, budownictwo). Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowego opracowania poniżej wymieniono najważniejsze z nich.....	13
<i>Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie kursów doszkalających dla kierowców przewożących towary niebezpieczne.....</i>	<i>15</i>
<i>Dz.U. Nr 236 poz. 1987.....</i>	<i>15</i>
25.15	
<i>Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych.....</i>	<i>15</i>
<i>Dz.U. Nr 236, poz. 1986.....</i>	<i>15</i>
2. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest i ich wpływ na zdrowie ludzi.....	15
2.1. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.....	15
Klasa wyrobu.....	18
Zastosowanie.....	18

2.2. Oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka.....	19
2.2.1. Deklaracja Brukselska.....	19
2.2.2. Oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka.....	20
3. Lokalizacja istniejących wyrobów azbestowych i ich stan techniczny	22
<i>Wykres 3. Stan techniczny wyrobów zawierających azbest.....</i>	<i>37</i>
4. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Gostynina.....	38
5. Mapa zagrożeń działania azbestu.....	42
6. Możliwości techniczne, organizacyjne i finansowe bezpiecznego gospodarowania odpadami azbestowymi.....	44
6.1. Możliwości organizacyjne.....	44
6.2. Możliwości techniczne.....	46
<i>Postępowanie zgodnie z procedurami bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest</i>	<i>46</i>
6.3. Możliwości finansowe.....	49
7. Harmonogram finansowo-rzeczowy realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w mieście Gostyninie w latach 2008-2032”.	49
8. Finansowanie realizacji Programu	58
8.1. Środki własne właścicieli i zarządców budynków zawierających azbest.....	59
8.2. Środki z budżetu Państwa.....	59
8.3. Własne środki samorządu terytorialnego.....	60
8.4. Środki prywatno-publiczne.....	60
8.5. Środki funduszy ochrony środowiska	60
8.6. EkoFundusz.....	64
8.7. Fundusze Unii Europejskiej	65
8.8. Banki	69
9. Wdrażanie i monitoring Programu.....	70
10. Wnioski z oddziaływania na środowisko Programu usuwania wyrobów zawierających azbest.....	75
11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	78
<i>Realizacja przyjętych celów wymaga podjęcia następujących zadań, które zostaną uwzględnione w Programie:</i>	<i>79</i>
<i>Oszacowanie ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenia na terenie miasta Gostynina,.....</i>	<i>79</i>
<i>Odokonanie oceny stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest w perspektywie do 2032 roku,.....</i>	<i>79</i>
<i>Z przeprowadzonej analizy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wynikają następujące wnioski:.....</i>	<i>80</i>

<i>Możliwości bezpiecznego usuwania azbestu i gospodarowania odpadami azbestowymi uzależnione są od możliwości technicznych, organizacyjnych i finansowych, które zostały szczegółowo opisane w niniejszym Programie w rozdziale 6. Wskazano tutaj niezbędne działania i procedury wynikające z wymogów prawa, które zapewnią prawidłowe postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest. Wskazano również firmy zajmujące się usuwaniem wyrobów i gospodarką odpadami zawierającymi azbest. Starosta Gostyniński w ostatnim okresie wydał 23 decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest na terenie powiatu gostynińskiego oraz 2 decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi i jednocześnie zezwalające na zbieranie i transport do miejsca unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.....</i>	<i>81</i>
<i>Jednym z elementów niezbędnych do realizacji Programu jest opracowanie harmonogramu finansowo-rzeczowego realizacji przyjętych zadań.....</i>	<i>82</i>
<i>Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.....</i>	<i>84</i>
PROCEDURA 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.....	85
Opis procedury.....	85
PROCEDURA 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.....	87
Opis procedury.....	87
PROCEDURA 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.....	89
Opis procedury.....	89
PROCEDURA 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz z oczyszczaniem obiektu, terenu, instalacji z azbestu.....	94
Opis procedury.....	95
PROCEDURA 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.....	97
Opis procedury.....	97
PROCEDURA 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.....	100
Opis procedury.....	101
<i>woj. kujawsko-pomorskie.....</i>	<i>116</i>
<i>woj. warmińsko-mazurskie.....</i>	<i>117</i>
<i>woj. zachodnio-pomorskie.....</i>	<i>117</i>

1. Wstęp

1.1. Wprowadzenie

Azbest jest minerałem znanym od kilku tysięcy lat. Ze względu na swoje zalety, tj. m.in. odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów i innych

substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 300 wyrobach przemysłowych. Dziś wiemy, że jest szkodliwy dla zdrowia.

19 czerwca 1997 r. Sejm RP przyjął rezolucję w sprawie Programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373), w której Rada Ministrów została wezwana m.in. do opracowania programu zmierzającego do wycofania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski. Grupa ekspertów wraz z Ministerstwem Gospodarki opracowała „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” jako wynik zobowiązania ww. rezolucji Sejmu oraz realizacji ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r, o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2004 r., Nr 3 poz. 20 z późniejszymi zmianami). Program został przyjęty przez Radę Ministrów w maju 2002 r. Ma on na celu:

- wyeliminowanie zagrożenia pyłem azbestowym dla zdrowia mieszkańców Polski poprzez likwidację oddziaływanie azbestu na środowisko i ludzi,
- sukcesywne unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi podczas demontażu wyrobów i ich składowania,
- tworzenie składowisk odpadów azbestowych spełniających wymagania ochrony środowiska,
- krzewienie wiedzy o zagrożeniu azbestem wśród mieszkańców i władz samorządowych wszystkich szczebli.

Realizacja Programu założona jest na lata 2003-2032. Przewidziano w Programie zadania realizowane na poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym. W Programie, w rozdziale poświęconym szczegółowemu zakresowi zadań realizowanych na poszczególnych poziomach administracji publicznej, określono zadania dla samorządów gmin:

- uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w planach gospodarki odpadami,
- współpracę z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
- przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,

- przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu...”

Rada Miejska w Gostyninie uchwałą Nr 178/XXIX/05 z dnia 30.06.2005 r. uchwaliła „Program ochrony środowiska Gminy Miasta Gostynin” oraz „Plan gospodarki odpadami dla miasta Gostynina” stanowiący integralną część „Programu ochrony środowiska Gminy Miasta Gostynin” na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym(Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (j. tekst Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) oraz art. 14 ust. 1,6 ustawy z dnia 27 kwietnia o odpadach (t.j. Dz.U. z 2007 r. nr 39, poz. 251).

„Plan gospodarki odpadami dla miasta Gostynina” uwzględnia między innymi :

- w stanie gospodarki odpadami na dzień 30.X.2004 r. – ogólną sytuację w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest,
- w prognozie zmian w zakresie gospodarki odpadami m.in. odpady azbestowe,
- w projektowanym systemie gospodarki odpadami sektora gospodarczego zasygnalizowano problem gospodarowania odpadami zawierającymi azbest,
- w analizie oddziaływania planu na środowisko uwzględniono usunięcie 35% pokryć dachowych azbestowo-cementowych do 2011 r. i wywiezienie odpadów na składowisko.

Są to informacje bardzo ogólne.

Zgodnie z art. 14 ust. 12b pkt.4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (j.t. Dz.U. z 2007 r. nr 39, poz. 251) Burmistrz Miasta Gostynina opracował w marcu 2007 r. sprawozdanie z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami obejmujące okres dwóch lat kalendarzowych wg stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. kończące dwuletni okres sprawozdawczy.

Zmiana ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, w art. 15 ust. 7a określa, iż gminny plan gospodarki odpadami obejmuje odpady komunalne powstające na terenie danej gminy oraz przywożone na jej obszar z uwzględnieniem odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz odpadów niebezpiecznych zawartych w odpadach komunalnych. Biorąc pod uwagę powyższe zmiany ustawy, Burmistrz Miasta Gostynina w sprawozdaniu z gminnego planu gospodarki odpadami w mieście Gostynin uwzględnił odpady komunalne.

Ze względu na powyższe oraz zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego wynikające z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez RM w dniu 14 maja 2002 r., w tym zwłaszcza:

- oczyszczenie terytorium miasta Gostynina z wyrobów zawierających azbest,
- troskę o bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców Gostynina,
- szczególny obowiązek władz Gostynina dotyczący wnikliwego przeanalizowania sytuacji w zakresie stosowania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest,
- posiadanie Programu usuwania azbestu w celu pozyskania zewnętrznych środków finansowych na usuwanie wyrobów azbestowych.

Burmistrz Miasta Gostynina postanowił opracować „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w mieście Gostyninie w latach 2008-2032”.

Początki stałego osadnictwa i powstanie grodu Miasta Gostynina miały miejsce na przełomie VI i VII wieku, a pierwsze wzmianki o Gostyninie pochodzą z 1279 r. W 1382 r. Książę Ziemowit IV nadał Gostyninowi prawa miejskie. Dziś miasto Gostynin jest siedzibą władz samorządowych: Miasta Gostynina, Gminy Gostynin okalającej miasto oraz Powiatu Gostynińskiego. Gostynin jest stolicą pięknej Ziemi Gostynińskiej. Położony jest w centralnej Polsce na styku regionów fizyczno-geograficznych: Równiny Kutnowskiej, Wysoczyzny Kłódawskiej, Pojezierza Kłódawskiego, w dorzeczu Skrwy Lewej i jej dopływu Osetnicy.

Powierzchnia miasta to obszar 32,4 km² z czego 54% stanowią lasy. W Gostyninie są czyste jeziora: Kocioł i Czarne, liczne mniejsze zbiorniki wodne. Miasto stanowi część Pojezierza Gostynińskiego - bardzo ciekawego przyrodniczo, historycznie i geograficznie terenu z 60 czystymi jeziorami polodowcowymi, pięknymi lasami sosnowymi, mieszanymi stanowiącymi Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Gostynińsko-Włocławskie” i wchodzącymi w skład Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. W mieście i wokół miasta położone są 3 rezerwy przyrody: Osetnica, Drzewce i unikatowy – Dybanka -polodowcowa forma Ozu Gostynińskiego. Znajduje się też kilkanaście pomników przyrody, liczne gatunki fauny i flory. Wokół Gostynina rozciąga się Obszar Krajobrazu Chronionego Doliny Skrwy Lewej.

Wg danych WIOŚ w Warszawie, Gostynin pod względem jakości powietrza został sklasyfikowany w strefie A (ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin). Oznacza to, że nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych w powietrzu.

Skrwa Lewa i Osetnica prowadzą wody zaliczane do IV klasy czystości. W Gostyninie znajdują się potencjalne zasoby wód geotermalnych.

Przez miasto przebiegają: droga krajowa Nr 60, drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne, które są bardzo obciążone ruchem samochodowym, co powoduje zanieczyszczenie powietrza i wzrost poziomu hałasu przy trasach komunikacyjnych.

W Gostyninie są liczne placówki opiekuńczo-wychowawcze: dom dziecka, 3 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, 3 gimnazjalne, 4 ponadgimnazjalne, Szkoła Muzyczna i Policealne Studium Zawodowe, Dom Kultury, zespoły artystyczne i organizacje społeczne, pływalnia, hala sportowa, Ośrodek Sportu i Rekreacji, szpital wojewódzki oraz liczne placówki opieki zdrowotnej, co zabezpiecza opiekę zdrowotną, pomoc społeczną, oświatową, rozwój sportu i kultury fizycznej dla 19 tys. mieszkańców Gostynina.

Ludność zamieszkuje w budynkach jedno i wielorodzinnych. W wielu obiektach znajdują się wyroby zawierające azbest. Miasto jest zgazyfikowane. Ciepło dostarczane jest z miejskich kotłowni opalanych:

- węglem (nowoczesna technologia fluidalnego spalania),
- gazem ziemnym,
- olejem opałowym.

Są też liczne indywidualne kotłownie. Woda dostarczana jest z ujęć podziemnych siecią wodociagową. Ścieki oczyszczane są w miejskiej oczyszczalni ścieków, do której dopływają kanalizacją i są dowożone wozem asenizacyjnym. Stworzony jest w mieście system gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym zbiórki selektywnej. Odpady są wywożone do odzysku i unieszkodliwiania poza teren miasta Gostynina.

Działalność gospodarczą prowadzi 1600 firm, w tym: budowlanych, rzemieślniczych, produkcyjnych, usługowych, handlowych. Największe zakłady w Gostyninie to:

Elgo Lighting Industries, Izolbet, HW Pietrzak Holding, Hydropol, Era-Gost, Dubimex, Budrox, Bud-Gost.

W ostatnim dziesięcioleciu w mieście Gostynin zrealizowano szereg instalacji wodno-kanalizacyjnych, kotłowni, sieci ciepłych i węzłów, sieci energetycznych oraz

dokonano licznych modernizacji obiektów infrastruktury drogowej i budowlanej. W trakcie realizacji są obwodnice Gostynina.

Ze względu na bogate walory przyrodnicze, zasoby wód, w tym geotermalnych, liczne zabytki władze miasta stawiają na rozwój turystyki, wypoczynku, oświaty, wykształcenie mieszkańców – a więc zrównoważony rozwój miasta.

Wiodącym przedsięwzięciem jest budowa „Term Gostynińskich”. Aby zapewnić pełną rekreację, rozrywkę, wypoczynek, turystykę i uwzględnić aspekty zdrowotne – oddanie dla mieszkańców i gości obiektów Term Gostynińskich – należy usunąć wszelkie źródła zagrożenia zdrowia ludzi i środowiska. Koniecznym jest więc usunięcie z terenu miasta Gostynina także źródeł zagrożenia azbestem. Dlatego też należy podjąć działania w celu włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, spółdzielni mieszkaniowych, wszystkich jednostek dysponujących dziś wyrobami zawierającymi azbest do realizacji razem z władzami miasta Gostynina „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest”.

1.2. Cele i zadania Programu

Głównym celem niniejszego Programu jest wskazanie działań, mechanizmów i źródeł finansowania, które pozwolą na wyeliminowanie wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Gostynina i spowodują, że miasto będzie wolne od tego niebezpiecznego zanieczyszczenia. Realizacja Programu planowana jest w horyzoncie czasowym lat 2008-2032, co jest zgodne z zapisami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego”.

Cele szczegółowe programu to:

- oczyszczenie obszaru miasta Gostynina ze stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- doprowadzenie, w horyzoncie czasowym do 2032 r., do spełnienia wymogów ochrony środowiska i zdrowia ludzi,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Zadania programu

Realizacja ww. celów wymaga podjęcia następujących zadań, które zostaną uwzględnione w Programie:

- oszacowanie ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenia na terenie miasta Gostynina,
- dokonanie oceny stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest w perspektywie do 2032 roku,
- oszacowanie jednostkowych kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie możliwości technicznych, organizacyjnych, finansowych bezpiecznego gospodarowania odpadami azbestowymi,
- organizacja kampanii edukacyjnej w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- przedłożenie propozycji odnośnie udzielania przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji Programu,
- określenie źródeł finansowania prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca władz miasta z innymi organami administracji publicznej i firmami w zakresie usuwania azbestu,
- prowadzenie monitoringu realizacji Programu.

Adresaci Programu

Program adresowany jest do:

- wszystkich mieszkańców miasta Gostynina,
- szkół wszystkich typów,
- administracji samorządowej: Miasta Gostynina, Powiatu Gostynińskiego i Województwa Mazowieckiego,
- Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, Państwowego Inspektora Pracy,
- wszystkich przedsiębiorców, firm, jednostek organizacyjnych dysponujących wyrobami zawierającymi azbest lub gospodarujących odpadami zawierającymi azbest w Gostyninie,
- mediów.

1.3 Metodyka opracowania Programu

Niniejszy Program został opracowany w ścisłej współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego, Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim, Państwowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego w Gostyninie, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Płocku, firmami i mieszkańcami miasta Gostynina. Pracownicy Urzędu Miasta w Gostyninie przeprowadzili inwentaryzację miejsc występowania wyrobów zawierających azbest. Wymienione powyżej instytucje i organy udostępniły posiadane dane i informacje będące istotnym źródłem danych służących analizie aktualnego stanu w zakresie gospodarowania azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

Do opracowania Programu wykorzystano następujące materiały i informacje:

1. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.
2. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego” – załącznik Nr 23 do „Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza w latach 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”.
3. Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Gostynina.
4. Sprawozdanie z 22.03.2007 r. z realizacji Gminnego Planu Gospodarki Odpadami w Mieście Gostyninie” (uchwała Nr 178/XXIX/05).
5. Informację o wyrobach zawierających azbest i miejscach ich wykorzystywania oraz o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone od osób fizycznych, zarządców budynków i obiektów, osób prawnych opracowaną zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U. Nr 192, poz.1876) - dane Burmistrza i Wojewody Mazowieckiego – na dzień 31.12.2007 r.
6. Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (zał. Nr 1 do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów

i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest - Dz.U. 2004 nr 71 poz. 649) – dane od Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Gostyninie i zarządców budynków – na dzień 31.12.2007 r.

7. Informacje dotyczące zezwoleń na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest – od Starosty Gostynińskiego
8. Informacje o decyzjach zatwierdzających program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest oraz informacje dotyczące wytwarzania i gospodarowania odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest wytwarzanymi w ilości do 0,1 Mg/rok – od Starosty Gostynińskiego.

Korzystano także z opracowań:

1. „Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2006 r.” – WIOŚ 2007 r.
2. „Poradnik stosowania przepisów i procedur dotyczących pozyskiwania z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych dodatkowych środków finansowych na usuwanie materiałów zawierających azbest” – październik 2007 r.
3. Materiały konferencyjne Ministerstwa Gospodarki „Wygrać z azbestem” – Ministerstwo Gospodarki 2006 r.
4. „Ocena stanu technicznego wyrobów azbestowych” – Warszawa, 2006 r.
5. „Zdrowotne, techniczne, prawne oraz finansowe aspekty zagospodarowania wyrobów zawierających azbest” – Warszawa, 2005 r.
6. „Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” – Warszawa, 2001 r.

W grudniu 2007 r. przeprowadzono dwa seminaria szkoleniowe dla właścicieli i zarządzających budynkami i obiektami, w których są zastosowane wyroby zawierające azbest, podczas których poinformowano zainteresowanych o przystąpieniu do prac nad opracowaniem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Gostynina”.

Podczas seminariów przekazano informacje o podstawowych przepisach i obowiązkach użytkowników obiektów, gdzie jest zastosowany azbest, konieczności inwentaryzacji wyrobów i sposobie przeprowadzenia oceny stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Dokonano także wizji terenowej ulic, na których znajduje się najwięcej wyrobów azbestowych. Przeprowadzono rozmowy z niektórymi firmami zajmującymi się demontażem wyrobów zawierających azbest, zbieraniem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów azbestowych.

Na podstawie ww. informacji, uwzględniając zapisy obowiązujących aktów prawnych dotyczących Prawa ochrony środowiska, ustawy o odpadach i gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest przygotowano projekt „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Gostynina”.

Projekt Programu umieszczono na stronie internetowej Urzędu Miasta w Gostyninie na okres 21 dni z możliwością składania uwag i wniosków przez społeczeństwo, z możliwością bezpośredniej prezentacji projektu Programu.

Następnie ostateczną wersję programu Burmistrz przedstawił do uchwalenia Radzie Miasta Gostynina.

1.4. Regulacje prawne w zakresie użytkowania i bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

Regulacje prawne dotyczące użytkowania i bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest są rozproszone i dotyczą różnych dziedzin (ochrona środowiska, ochrona zdrowia, budownictwo). Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowego opracowania poniżej wymieniono najważniejsze z nich.

Tabela. 1 Wykaz aktów prawnych związanych z bezpiecznym usuwaniem wyrobów azbestowych

Lp.	Akt prawny	Nr dziennika ustaw
Ustawy		
1.	Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych	Dz.U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.
2.	Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych	Dz.U nr 11, poz. 84 z późn. zm.
3.	Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 o odpadach	Tekst jednolity Dz. U. 2007 Nr 39, poz. 251 z późniejszymi zmianami
4.	Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska	Tekst jednolity Dz.U. 2008 r. Nr 25, poz. 150

Lp.	Akt prawny	Nr dziennika ustaw
5.	Ustawa z dnia 30 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym	Tekst jednolity Dz.U. 2005 nr 108 poz. 908
6.	Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.	Tekst jednolity <u>Dz.U. 2004 nr 3</u> poz. 20
7.	Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane	Tekst jednolity z 2006 r. Dz.U. Nr 156, poz. 118 ze zmianami
Rozporządzenia		
8.	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 15 grudnia 2007 r. w sprawie wzorów wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat i sposobu przedstawiania tych informacji i danych	Dz.U. Nr 225, poz. 1935
9.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 24 lutego 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczenia odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu	Dz.U. Nr 38, poz. 264
10.	Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dn. 14 lutego 2006 roku w sprawie wzorów dokumentów stosowych na potrzeby ewidencji odpadów	Dz. U. Nr 30 poz. 213
11.	Rozporządzenie Rady Ministrów, z dn. 20 grudnia 2005 roku w sprawie opłat za korzystania ze środowiska	Dz. U. Nr 260 poz. 2176 ze zmianami
12.	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji	<u>Dz.U. nr 260 poz.</u> <u>2181</u>
13.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów	<u>Dz.U. nr 216 poz.</u> <u>1824</u>
14.	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie	<u>Dz.U. nr 189 poz.</u> <u>1603</u>
15.	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 lipca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest	<u>Dz.U. nr 131 poz.</u> <u>1100</u>
16.	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji	<u>Dz.U. nr 13 poz.</u> 109
17.	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest	<u>Dz.U. nr 185 poz.</u> <u>1920</u>
18.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest	<u>Dz.U. nr 71 poz.</u> 649
19.	Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko	Dz.U. Nr 257, poz. 2573 z późniejszymi zmianami
20.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest	<u>Dz.U. nr 192 poz.</u> <u>1876</u>

Lp.	Akt prawny	Nr dziennika ustaw
21.	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk	Dz.U. 61 poz. 5492
22.	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska	Dz.U. Nr 175, poz. 1439
23.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych.	Dz.U. Nr 237 poz. 2011
24.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie kursów kształcących dla kierowców przewożących towary niebezpieczne.	Dz.U. Nr 236 poz. 1987
25.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych	Dz.U. Nr 236, poz. 1986
26.	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów	Dz.U. Nr 220 poz. 1858
27.	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu	Dz.U. Nr 1 z 2003, poz. 12
28.	Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.	Dz.U. Nr 217, poz. 1833
29.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny	Dz.U. Nr 191, poz. 1595
30.	Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dn. 27 września 2001 roku w sprawie katalogu odpadów	Dz. U. Nr 112 poz. 1206
31.	Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dn. 11.09.1996 r. w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na czynniki	Dz.U. Nr 121, poz. 571

2. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest i ich wpływ na zdrowie ludzi

2.1. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami różnych metali. W zależności, z jakim

metalem krzemiany tworzą związek, wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla zdrowia:

- azbest chryzotylowy – chryzotyl (azbest biały),
- azbest krokidolitowy – krokidolit (azbest niebieski),
- azbest amozytowy – amozyt,
- azbest termolitowy – termolit,
- azbest aktynolitowy – aktynolit.

Najgroźniejszy jest azbest **niebieski (krokidolit)**. Największe zastosowanie przemysłowe ma azbest **biały (chryzotyl)**, następnie azbest **niebieski (krokidolit)** oraz **brązowy (amozyt)**.

Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne, takie jak odporność na bardzo wysokie temperatury, odporność na działanie chemikaliów, kwasów, zasad, wody morskiej. Charakteryzuje się także dużą sprężystością i wytrzymałością mechaniczną. Cechy te spowodowały, że znalazł on zastosowanie w wyrobie bardzo różnorodnych produktów.

Pod względem mineralogicznym rozróżnia się dwie grupy azbestów:

- grupę serpentynów (chryzotyli),
- grupę azbestów amfibolowych.

Grupę serpentynową charakteryzują znacznie dłuższe włókna niż grupę amfibolową. Azbest chryzotylowy różni się od azbestu amfibolowego właściwościami fizycznymi i chemicznymi. Azbest chryzotylowy jest wytrzymały, elastyczny, ognioodporny, źle przewodzi ciepło, elektryczność, jest odporny na alkalia ale rozkłada się w kwasie solnym. Azbest amfibolowy jest kruchy i odporny na działanie kwasów. Azbest topi się w temperaturze rzędu 1500°C.

Wyroby zawierające azbest oraz odpady azbestowe można również podzielić w zależności od trwałości i ilości zastosowanego spoiwa wiążącego na:

- **miękkie** (łamliwe, kruche) o gęstości $< 1000 \text{ kg/m}^3$ np. sznury, płótna, tkaniny z dodatkiem azbestu, płyty i uszczelki w złączach rur, zaworów z gorącą wodą lub parą itp.
- **twarde** (niekruche, sztywne) o gęstości $> 1000 \text{ kg/m}^3$. Są to najpowszechniej występujące w krajowym budownictwie wyroby zawierające azbest np. płyty azbestowo – cementowe faliste, rury azbestowo-cementowe, złącza, listwy, gąsiorzy wykonane z azbestocementu.

Główną przyczyną aktywności kancerogennej azbestu jest wydłużony kształt jego cząstek, a więc kształt typu włókno. Krytyczne wymiary włókien respirabilnych azbestu to włókna o długości $L > 5 \mu\text{m}$, średnicy $d < 3 \mu\text{m}$ i stosunku długości do średnicy włókien $L/d \geq 3:1$.

Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest klasyfikuje się w dwóch klasach:

Klasa I – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniu mechanicznemu (z emisją włókien azbestu do otoczenia).

Klasa II – wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu.

Zakres zastosowań wyrobów zawierających azbest

Azbest posiada cały szereg właściwości fizyczno-chemicznych poszukiwanych przez producentów wyrobów. Jest wysoce odporny termicznie i chemicznie. Daje się stosunkowo łatwo pozyskiwać i obrabiać. Posiada łatwość tworzenia trwałych komponentów pomiędzy włóknami azbestu, a wypełniaczami (lepiszczem) typu azbesto-cement, azbesto-guma, azbesto-kauczuk, polichlorek winylu czy asfalt. Komponenty pozyskane drogą domieszania włókien azbestu i lepiszcza charakteryzują się większą odpornością na temperaturę (odporność azbestu do 1000°C), odpornością na ścieranie i rozciąganie (związane ze sprężystością włókien). To wszystko decyduje o powszechności zastosowania samego, czystego azbestu oraz w połączeniu z wieloma komponentami w wielu gałęziach przemysłu, transportu, w budownictwie, elektrociepłownictwie, a także kolejnictwie. Znanych jest kilka tysięcy zastosowań azbestu. Najważniejsze przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Zastosowanie azbestu

Klasa wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Zastosowanie
I	masy azbestowe natryskowe	izolacja ognioochronna konstrukcji stalowych i przegród budowlanych, izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej
I	sznury	piece przemysłowe wraz z kanałami spalin nagrzewnice rekuperatory kominy przemysłowe
I	tektura azbestowa	izolacja termiczna i uszczelnienia w instalacjach przemysłowych, aparaturze kontrolno-pomiarowej i laboratoryjnej
I	plyty azbestowo-kauczukowe	uszczelnianie urządzeń przemysłowych pracujących w środowisku agresywnym
I	wyroby tekstylne z azbestu (rękawice i tkaniny azbestowe)	ochrona pracowników
I	masa lub tektura azbestowa	drobne urządzenia w gospodarstwach domowych, np. żelazka, płytki kuchenne, piece akumulacyjne
I	materiały i wykładziny cierne zawierające azbest	hamulce i sprzęgła
I	masy ogniodoporne zawierające azbest	piece przemysłowe wraz z kanałami spalin
II	plyty azbestowo-cementowe faliste i gąsiorzy	pokrycia dachowe, balkony
II	plyty azbestowo-cementowe płaskie prasowane	ściany osłonowe ściany działowe elewacje zewnętrzne osłona ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych chłodnie kominowe chłodnie wentylatorowe
II	plyty azbestowo-cementowe płaskie „karo”	pokrycia dachowe elewacje zewnętrzne
II	plyty azbestowo-cementowe suchoformowane „kolorys”, „acekol” i inne	elewacje zewnętrzne osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych ściany działowe
II	rury azbestowo-cementowe (bezcisnieniowe i ciśnieniowe)	przewody kanalizacyjne i wodociągowe rynny spustowe na śmieci przewody kominowe
II	otuliny azbestowo-cementowe	izolacja urządzeń ciepłowniczych i innych przemysłowych
II	kształtki azbestowo-cementowe budowlane	przewody wentylacyjne podokienniki osłony rurociągów ciepłowniczych osłony kanałów spalinowych i wentylacyjnych
II	kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne	przegrody izolacyjne w aparatach i urządzeniach elektrycznych
II	plytki PCV	podłogi w blokach mieszkalnych
I lub II	plyty azbestowo-cementowe konstrukcyjne ogniodoporne	osłony ogniodoporne i przeciwpożarowe w budynkach przemysłowych (kotłownie) izolacja urządzeń grzewczych grodzie przeciwożniowe w okrętownictwie

2.2. Oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka

2.2.1. Deklaracja Brukselska

W dniach 22-23 września 2005 r. w Brukseli odbyła się europejska konferencja w sprawie azbestu. W preambule Deklaracji Brukselskiej stwierdzono, że „azbest pozostaje w Europie głównym czynnikiem rakotwórczym w środowisku pracy. Wyroby azbestowe są obecne w europejskich domach, budynkach użyteczności publicznej i w infrastrukturze, a wyroby azbestowe w naszym środowisku w dalszym ciągu, w stopniu trudnym do oszacowania, są przyczyną chorób i umieralności”.

Deklaracja Brukselska zaleca m.in.:

- rygorystyczne przestrzeganie przepisów prawa dot. aspektów zdrowotnych i bezpieczeństwa pracy z azbestem,
- zmianę oznakowania wyrobów azbestowych (etykieta z czaszką i skrzyżowanymi pismkami – jak inne czynniki rakotwórcze),
- wprowadzenie obowiązku audytu budynków użyteczności publicznej do 2007 r. i budynków mieszkalnych do 2008 r.

Źródła narażenia na działanie azbestu:

Źródła narażenia na działanie azbestu, a tym samym ryzyko zachorowań na skutek wdychania przez organizm ludzki pyłu azbestowego, można podzielić na:

- związane z narażeniem niezawodowym człowieka,
- narażeniem zawodowym człowieka.

Narażenie niezawodowe na działanie azbestu może wystąpić:

- na terenach sąsiadujących z terenami przemysłowymi np. zakłady stosujące wyroby azbestowe, dzikie wysypiska odpadów zawierających azbest, nielegalne składowanie odpadów azbestowych z odpadami komunalnymi itp.
- u członków rodzin pracowników nieprzestrzegających przepisów i zasad bezpieczeństwa przy usuwaniu, demontażu, transporcie i składowaniu odpadów zawierających azbest,
- przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,
- w obszarze zabudowy miejskiej i wiejskiej w wyniku uszkodzeń mechanicznych i korozji chemicznej i biologicznej ścian osłonowych i pokryć dachowych,

- w obiektach, pomieszczeniach wewnętrznych w wyniku użytkowania wyrobów azbestowych stosowanych jako izolacje ognioodporne, akustyczne, wentylacyjne itp.

Narażenie zawodowe na działanie azbestu może występować na stanowiskach:

- poboru prób do badań,
- demontażu wyrobów azbestowych,
- pakowania, załadunku, rozładunku, unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Azbest dobrze zabezpieczony i nieuszkodzony nie stanowi zagrożenia.

2.2.2. Oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka

Aktualnie azbest znajduje się w wykazie substancji niebezpiecznych stanowiącym załącznik do Rozporządzeni Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz.U. 2005 nr 201 poz. 1674) pod numerem indeksowym 650013006 jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym I kategorii, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiar tworzących go włókien a przede wszystkim stężenie włókien i czas trwania narażenia, a więc kumulowana dawka pyłu azbestu w ciągu całego życia osobniczego, określana iloczynem średniego stężenia pyłu i czasu trwania ekspozycji oraz efektywność biologicznych mechanizmów oczyszczania układu oddechowego. Nie stwierdzono patologii wynikających z przyczyn wchłonięcia do organizmu włókien azbestu drogą pokarmową (np. przez spożywane płyny lub środki spożywcze).

Niebezpieczne jest wchłanianie włókien drogą oddechową. Wyniki badań epidemiologicznych i eksperymentalnych niezbicie wykazały, że patogenne działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu.

Biologiczna aktywność włókien azbestu ma związek ze stopniem penetracji i ilością pyłu w dolnej części układu oddechowego, który zależy od cech fizycznych i właściwości aerodynamicznych włókna. Szczególnie istotna jest średnica poszczególnych włókien. Włókna o średnicy powyżej 5 μm odkładają się w górnej części dróg oddechowych, podczas, gdy cienkie o średnicy mniejszej niż 3 μm , przenoszone są do końcowych odcinków dróg oddechowych.

W przemieszczaniu się włókien istotną rolę odgrywa ich kształt. Skręcone włókna chryzotyli o dużej średnicy mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, niż igłowate włókna amfiboli, które z łatwością przenoszone są do obrzeży płuc. Wyniki dotychczasowych badań wskazują, że zatrzymywanie chryzotyli w górnych drogach układu oddechowego jest bardziej prawdopodobne niż zatrzymywanie amfiboli. Usuwanie zaś chryzotyli z płuc jest również bardziej skuteczne niż usunięcie amfiboli. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego, zależne od stężenia i czasu trwania ekspozycji, stanowią włókna respirabilne, tj. takie, które z powietrzem dostają się do pęcherzyków płucnych, skąd mogą penetrować tkankę płucną. Włókna respirabilne poniżej 5 μm częściowo są wydalane oraz pochłaniane przez makrofagi na drodze mechanizmu oczyszczania układu oddechowego, natomiast włókna o długości powyżej 5 μm są zatrzymywane, przy czym najbardziej szkodliwe jest wnikanie do układu oddechowego włókien o długości około 20 μm .

Azbest, mimo swojej powszechności występowania jako składnik kontaminacyjny środowiska poza przemysłowego nie wydaje się być tak niebezpieczny jak na przykład w środowiskach pracy (oddziaływanie zawodowe i pozazawodowe). Dotychczasowe badania epidemiologiczne prowadzone na populacjach generalnych nie potwierdziły stopnia negatywnego wpływu małych dawek zanieczyszczeń środowiskowych na przykład pochodzenia komunalnego na organizm. Dotyczy to zwłaszcza specyficznych chorób, jakie wywołuje azbest w organizmie ludzkim, kiedy dostaje się do niego w dużych dawkach.

Poziomy zanieczyszczeń miejskich, które uważane są za stosunkowo wysokie a zwłaszcza zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego włóknami azbestu w stosunku do miejsc słabo zurbanizowanych, są znikome wobec zanieczyszczeń, które w przemyśle wywołują po wielu latach pracy choroby zawodowe związane z tym minerałem.

Zagrożenie azbestem w środowisku jest zdecydowanie niższe niż w przypadku kontaktu zawodowego z tym minerałem, można je uznać za znikomo małe. Ryzyko wystąpienia zmian patologicznych występuje praktycznie tylko u osób będących w stałym kontakcie zawodowym z azbestem i dodatkowo pracujących w warunkach, gdy stężenie pyłu przekracza normatywy higieniczne. Wzrasta ono proporcjonalnie do długości stażu pracy, stężeń pyłu we wdychanym powietrzu oraz stopnia rozdrobnienia pyłu wyrażonego jego respirabilnością.

Uznaje się, że azbest jest jednym z najgroźniejszych pyłów przemysłowych. Narażenie zawodowe na pyły azbestu może być przyczyną następujących chorób:

- pylica azbestowa – powszechnie zwana azbestozą;
- zgrubienie opłucnej;
- rak płuc;
- międzybłoniaki opłucnej lub otrzewnej;
- przewlekły nieżyt oskrzeli i górnych dróg oddechowych;
- zmiany skórne wraz ze swoistymi brodawkami azbestowymi.

3. Lokalizacja istniejących wyrobów azbestowych i ich stan techniczny

Od ośmiu lat obowiązuje ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, a od 5 lat wdrażany jest „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – 2002 - 2032”. Nie udało się w pełni wdrożyć ustaleń tego Programu i rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy o zakazie stosowania wyrobów azbestowych, o odpadach i Prawa ochrony środowiska. Nie zakończono inwentaryzacji stosowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest, nie dokonano w pełni oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, nie przedkładano właściwym urządóm: wojewodzie (obecnie marszałkowi województwa), powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego, burmistrzowi (wójtowi) stosownych informacji dotyczących rodzaju, ilości, miejsc występowania azbestu, jego przydatności do dalszej eksploatacji, oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, nie przeprowadza się pomiarów zawartości azbestu w powietrzu podczas demontażu wyrobów zawierających azbest.

Marszałek Województwa Mazowieckiego przygotowując „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego” w 2007 r. musiał oszacować ilość wyrobów zawierających azbest na terenie województwa mazowieckiego metodą wskaźnikową (budynki mieszkalne i inwentarskie wg Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkańców 2002 r.) oraz na podstawie analizy danych z Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego i Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

Przyjęto następujące wskaźniki interesujące miasto Gostynin:

- udział płyt azbestowo cementowych w pokryciach dachowych i elewacjach budynków mieszkalnych – 25%,
- średnia powierzchnia dachów i elewacji – 150 m²,
- średnia masa 1 m² płyty cementowo-azbestowej – 0,011kg
- dla budynków inwentarskich udział płyt cementowo azbestowych w pokryciu dachów – 90%.

Oszacowano, iż na terenie województwa mazowieckiego znajduje się 1 573 044 Mg wyrobów zawierających azbest, a wskaźnik nagromadzenia wynosi 57,3 Mg/km². Szacuje się, że rur azbestowo-cementowych w całym województwie jest około 75 000 Mg.

W całym powiecie gostynińskim oszacowano 22 619 Mg wyrobów zawierających azbest, wskaźnik nagromadzenia 36,7 Mg/km².

Dane te są niepełne. W „Planie gospodarki odpadami dla miasta Gostynina” uchwalonym w 2005 r. nie określono ilości wyrobów zawierających azbest–potencjalnych odpadów niebezpiecznych w Gostyninie. Określono, iż do 2011 roku powinno zostać usunięte około 35% pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych.

Dlatego też przystępując do opracowywania „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Gostynina w latach 2008 – 2032” podjęto działania zmierzające do jak najpełniejszej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Ustalenie ich rzeczywistej ilości, określenie stanu technicznego i rozmieszczenia jest podstawą opracowania Programu zmierzającego do określenia konkretnych działań. Pracownicy Wydziału Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Urzędu Miasta dotarli z informacją do osób fizycznych oraz zarządców i właścicieli obiektów, budynków, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest. Przeprowadzono 2 seminaria szkoleniowe dla ww., podczas których przedstawiono informacje:

- dlaczego azbest jest groźny dla środowiska i zdrowia ludzi i kiedy jest groźny:
- o „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” i „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego”,
- o obowiązujących przepisach prawnych i konsekwencjach z racji ich niewykonania,

- o obowiązku przeprowadzania inwentaryzacji stosowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest, omawiając szczegółowo sposób wypełniania ankiet wynikających z Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U. Nr 192, poz. 1876),
- obowiązku przeprowadzania oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, omawiając szczegółowo sposób wypełniania ankiety wynikającej z rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649).

Burmistrz Miasta Gostynina wystąpił z pismem do:

- Wojewody Mazowieckiego o udostępnienie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania na terenie miasta Gostynina wyrobów zawierających azbest, znajdujących się w posiadaniu właścicieli, zarządców lub użytkowników tych miejsc – osób prawnych,
- do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Gostyninie o udzielenie informacji dotyczących oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w mieście Gostyninie.

Do Urzędu Miasta w Gostyninie wpłynęły ankiety:

- dotyczące właścicieli 332 budynków, zarządców, użytkowników budynków i obiektów, w których są wyroby zawierające azbest, zawierające informacje o wyrobach i miejscach ich występowania,
- nielicznych właścicieli, zarządców, użytkowników budynków i obiektów, w których były stosowane wyroby zawierające azbest, a których wykorzystanie zostało zakończone (9 obiektów),
- części właścicieli, zarządców, użytkowników budynków i obiektów, w których są wyroby zawierające azbest oceniające stan i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (dotyczy 27 obiektów).

Burmistrz Miasta Gostynina otrzymał również informację od Wojewody Mazowieckiego i Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Gostyninie.

Dokonano analizy zabranego materiału. W tabeli Nr 3 przedstawiono zbiorczą informację o obiektach zawierających wyroby azbestowe na terenie miasta Gostynina.

Tabela 3. Zbiorczy wykaz obiektów, w których występują wyroby zawierające azbest.*

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Nazwa obiektu	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia występowania azbestu (m ²)	Uwagi dotyczące stanu technicznego i wymiany wyrobów
1.	Armii Krajowej 33, 35	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Altana śmietnikowa	1	4,0	Brak danych
			Blok wielorodzinny	1	985,3	III stopień pilności do 2015 r.
2.	Akacyjowa 4, 11	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	2	310,0	III stopień pilności
3.	Bema 15	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Blok wielorodzinny	1	686,84	III stopień pilności do 2008 r.
4.	Bema 28	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	1	70,2	Brak danych
5.	Bierzewicka 55	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek gospodarczy	1	757,4	III stopień pilności do 2027 r.
6.	Bierzewicka 5, 8, 41, 43, 45, 47, 60	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	7	738,8	Brak danych
7.	Czapskiego 34, 39, 38, 37, 41, 43, 45, 49	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	8	1158,2	Brak danych
8.	Czapskiego 11, 11a, 11b	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Bloki wielorodzinne	3	999,31	III stopień pilności 2015-2020 r.
9.	Dybanka 14, 20, 23	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	3	267,6	III stopień pilności
10.	Fabiszewskiego 5, 5d	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	2	248,3	Brak danych

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Nazwa obiektu	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia występowania azbestu (m ²)	Uwagi dotyczące stanu technicznego i wymiany wyrobów
11.	Floriańska 5	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek wielorodzinny	1	376,60	III stopień pilności 2008 r.
12.	Figielskiego 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	7	752,6	Brak danych
13.	Górna 4, 4a	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	2	122,2	Brak danych
14.	Jagiellończyka 8, 16, 18, 24, 32, 36	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	6	1 049,8	1 budynek I stopień, 5 budynków III stopień pilności
15.	Klonowa 12, 14, 11, 15, 19, 17, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 31, 34, 36, 38, 40	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	19	3 105,6	2 budynki I, 17 budynków III stopień pilności
16.	Kochanowskiego 3, 7, 9, 11, 12, 16, 18, 19, 20, 31, 34	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	11	1 333,5	III stopień pilności
17.	Kolonia 4, 11, 9a, 12, 13a, 16, 25, 28, 29, 31, 35, 37, 41, 47, 45, 63, 64, 66, 69	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	19	2 872,6	2 budynki I stopień, 17 brak danych
18.	Konopnickiej 2a, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 17, 19, 22, 21, 27, 32	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budownictwo indywidualne	13	1 914,6	III stopień pilności
19.	Kościuszki 18, 31, 33, 35, 37	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki wielorodzinne	5	1 157,13	5 budynków III stopień pilności 2015-2020
20.	Kościuszkowców 2a, 2b, 6, 10, 12, 16a, 18, 18a, 22, 24	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	10	1 915,4	1 budynek I, 1 budynek II stopień pilności, 8 budynków brak danych
21.	Kościuszkowców 16	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	104,0	Brak danych

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Nazwa obiektu	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia występowania azbestu (m ²)	Uwagi dotyczące stanu technicznego i wymiany wyrobów
22.	Kowalska 4, 6, 10, 16, 27, 29, 31, 33, 19	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki mieszkalne	8	871,6	1 budynek mieszkalny i 1 budynek gospodarczy I stopień, 2 budynki III stopień pilności
			Budynki gospodarcze	2	150,0	
23.	Krasickiego 4, 10	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	2	260,0	Brak danych
24.	Krasickiego 8	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki indywidualne	1	105,3	Brak danych
25.	Kraśnica 2, 4	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	3	334,8	Brak danych
26.	Krośniewicka 12b	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki indywidualne,	2	430,0	Brak danych
			budynki gospodarcze	1		
27.	Krośniewicka 2,4c, 6a, 6, 7, 9, 10a, 12, 12c, 18, 18a	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	10	1 499,05	1 budynek I stopień 2 budynki III stopień pilności I stopień pilności
			Budynek gospodarczy	1	50,00	
28.	Krośniewicka 5	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Warsztat	1	400,00	II stopień pilności
29.	Krótką 5	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	1	105,3	Brak danych
30.	Kutnowska 59a	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki indywidualne	1	60,0	III stopień pilności do 2030 r.

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Nazwa obiektu	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia występowania azbestu (m ²)	Uwagi dotyczące stanu technicznego i wymiany wyrobów
31.	Kutnowska 12	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynek wielorodzinny	1	744,0	II stopień pilności
32.	Kutnowska 100	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek wielorodzinny	1	191,6	III stopień pilności
33.	Kutnowska 84, 84a, 84b, 49, 52, 91	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	6	666,3	Brak danych
34.	Kutnowska 102	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Cegielnia	1	482,4	III stopień pilności
35.	Kutnowska	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Strażnica PKP	1	20,0	Usunięcie do 2014 r.
36.	Legionów Polskich 7, 11	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki wielorodzinne	2	497,45	III stopień pilności 2015-2020 r.
37.	Leśna 5, 6, 7, 9, 19, 22, 23, 24, 24a, 29, 33, 34, 36, 48, 50, 56, 58, 64	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	18	2 191,4	1 budynek I, pozostałe budynki III stopień pilności
38.	Leśna 38, 54	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki indywidualne	2	260,0	Brak danych
39.	Lipowa 8	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	160,0	2008 r.
40.	Lipowa 2, 4, 5, 10, 12	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	5	658,0	III stopień pilności 2020 r.
41.	Łąkowa 3, 6, 7, 8, 9, 16, 18, 20	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	8	924,5	1 budynek I stopień, 7 III stopień pilności do 2010 r.
42.	Łąkowa 22	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	140,0	III stopień pilności

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Nazwa obiektu	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia występowania azbestu (m ²)	Uwagi dotyczące stanu technicznego i wymiany wyrobów
43.	3 Maja 54	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	112,0	III stopień pilności do 2032 r.
44.	3 Maja 14, 7, 26a, 30	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek wielorodzinny Budynek gospodarczy	4 1	932,76 108,0	III stopień pilności III stopień pilności
45.	Mickiewicza 18, 29a, 36a	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki indywidualne Budynek indywidualny	2 1	315,9 91,0	Brak danych Brak danych
46.	Moniuszki 5a	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	110,0	III stopień pilności
47.	Piaskowa 5a	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	143,0	Brak danych
48.	Piaskowa 4, 5, 9, 11, 13, 14, 16	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	7	918,4	III stopień pilności
49.	Płocka 14, 17, 55, 65, 73	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	5	632,6	Brak danych
50.	Płocka 8, 29	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Hala Budynek indywidualny	1 1	806,0 132,0	Brak danych Brak danych
51.	Polna 4, 6	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki wielorodzinne	2	529,2	III stopień pilności 2015-2020
52.	Polna 3a	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	130,0	Brak danych
53.	Polna	Sieć wodociągowa	Sieć wodociągowa	1	150 mb	
54.	Al. Popieluszki	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	104,0	Brak danych

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Nazwa obiektu	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia występowania azbestu (m ²)	Uwagi dotyczące stanu technicznego i wymiany wyrobów
55.	Prusa 10, 36, 38	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	3	434,6	III stopień pilności
56.	Rynek 8, 15	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	2	655,2	III stopień pilności
57.	Sadownika 1, 2, 3, 4, 9, 11, 13, 15, 17, 18, 21	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	11	1 146,6	Brak danych
58.	Słowackiego 25	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	81,9	Brak danych
59.	Spacerowa 1	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynek indywidualny	1	81,9	Brak danych
60.	Stodólna 4, 6, 8	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	Budynki wielorodzinne	3	763,59	III stopień pilności 2015-2020 r.
61.	18-go Stycznia 51, 51a	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek indywidualny Budynek gospodarczy	1 1	90,0 170,0	III stopień pilności 2027 r.
62.	18-go Stycznia 14, 20a, 22a, 30, 32, 35	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	6	839,1	III stopień pilności
63.	Szydłowieckiego 8, 9, 13	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	3	416,0	1 budynek I stopień pilności
64.	Targowa 36	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek działkowy	1	42,0	III stopień pilności
65.	Wesoła 5, 12, 14, 16, 16a, 18	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	6	714,0	Brak danych
66.	Wilczakowskiego 1, 5	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	2	222,3	Brak danych

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Nazwa obiektu	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia występowania azbestu (m ²)	Uwagi dotyczące stanu technicznego i wymiany wyrobów
67.	Wierzbowa 7, 8, 9, 16	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	4	475,1	Brak danych
68.	Wierzbowa 6	Płyty azbestowo-cementowe płaskie do budownictwa	Budynek indywidualny	1	156,0	Brak danych
69.	Wspólna 6, 8	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynek wielorodzinny	6	3 888,0	II stopień pilności
70.	Zamkowa 26, 33	Płyty azbestowo-cementowe faliste	Budynki indywidualne, Budynek gospodarczy	2 1	250,0 30,0	III stopień pilności
71.	Ziejkowa 9, 9a	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	2	260,0	Brak danych
72.	Ziejkowa 17	Płyty azbestowo-cementowe płaskie do budownictwa	Budynek indywidualny	1	130,0	I stopień pilności 2008 r.
73.	Zielona 12	Płyty azbestowo-cementowe płaskie do budownictwa	Budynek indywidualny	1	170,0	III stopień pilności
74.	Zielona 1, 2, 14, 16, 22, 25, 28	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	7	833,3	Brak danych
75.	Żeromskiego 10, 11, 14, 18, 21, 23, 24, 25, 31, 32, 35, 36	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	12	1 816,3	Brak danych
76.	Żeromskiego 13, 20, 34	Płyty azbestowo-cementowe płaskie do budownictwa	Budynki indywidualne	3	405,6	Brak danych
77.	Żytnia 4a, 4b, 6, 44b	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Budynki indywidualne	4	464,7	Brak danych

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Nazwa obiektu	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia występowania azbestu (m ²)	Uwagi dotyczące stanu technicznego i wymiany wyrobów
78	Zalesie 1	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	Składowisko żużla i popiołu	1	380,0	II stopień pilności
			Sklep	1	30,0	I stopień pilności
		Rury i złącza azbestowo-cementowe	Sieć wodociągowa	1	1368 mb	II stopień pilności

*Dane z Urzędu Miasta Gostynina na podstawie ankiety – informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania

Razem zinwentaryzowano

- 332 obiekty o łącznej powierzchni 51 110,73 m² i masie 562,21 Mg płyt azbestowo-cementowych.
- 2 obiekty liniowe – sieci wodociągowej o długości 1498 mb i masie 20,5 Mg.*

*Rury azbestocementowe produkowane były dla celów wodociągowych w średnicach od 50 do 400 mm (przy wadze jednego metra bieżącego rury od 4,5 do 120,5 kg).

Przyjmując, że najczęściej stosowanymi średnicami rur dla wodociągu były 100 do 200 mm otrzymujemy średnią wagę przeciętnego metra rurociągu azbestocementowego wynoszącą ok. 13,7 kg.

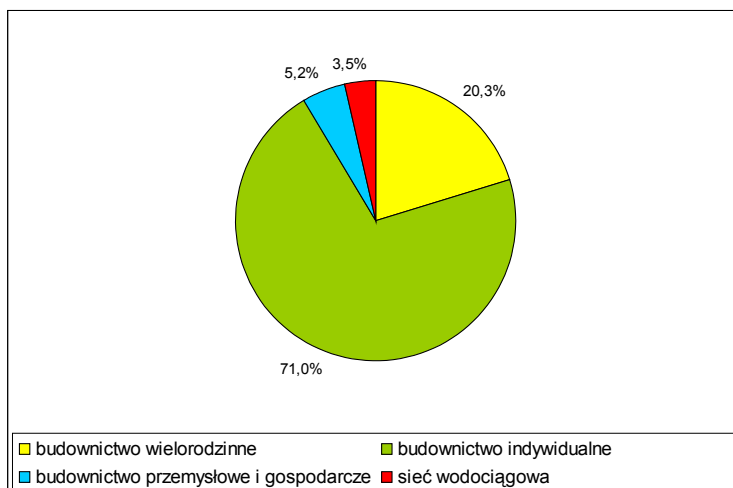
Szczegółowe dane wraz z kartami informacyjnymi właścicieli, zarządców obiektów w których jest azbest dostępne są w Urzędzie Miasta Gostynina, Wydział Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, pokój nr 9.

Zbiornicze zestawienie danych o wyrobach zawierających azbest przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4. Sumaryczna ilość wyrobów zawierających azbest w mieście Gostyninie

L.p.	Wyszczególnienie	Ilość wyrobów zawierających azbest		
		m ²	mb	Mg
1.	Budownictwo wielorodzinne	10766,78	-	118,43
2.	Budownictwo indywidualne	37585,55	-	413,44
3.	Budownictwo przemysłowe i gospodarcze	2758,4	-	30,34
4.	Sieć wodociągowa	0	1 498	20,5
	Razem	51110,73	1 498	582,71

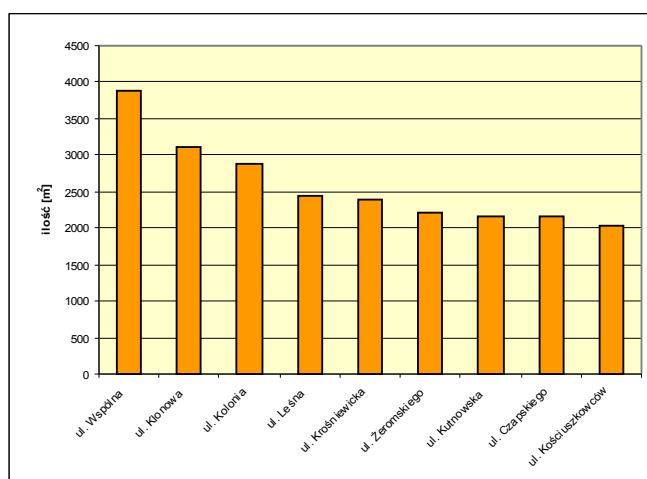
Wykres 1. Struktura rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest w mieście Gostyninie

Najwięcej wyrobów zawierających azbest znajduje się na ulicach:

- Wspólnej (3 888 m²),
- Klonowej (3 105 m²),
- Kolonia (2 872,6 m²),
- Leśnej (2 451,4 m²),
- Krośniewickiej (2 379,05 m²),
- Żeromskiego (2 221,9 m²),
- Czapskiego (2 157,51 m²).

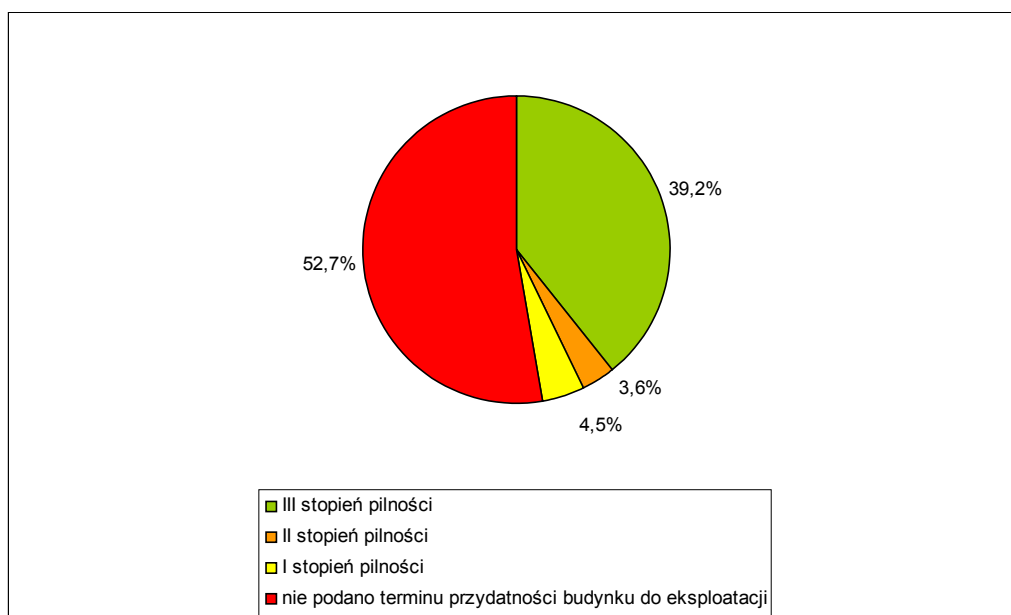
Wykres 2. Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na wybranych ulicach Gostynina

W mieście Gostyninie 70,95% wyrobów azbestowych zabudowane jest w budownictwie indywidualnym, 20,3% w budownictwie wielorodzinnym, 5,2% w budownictwie przemysłowym i gospodarczym, 3,5% stanowią rury azbestowo-cementowe. Brak w Gostyninie czystego azbestu. Powyższe dane nie odzwierciedlają stanu faktycznego w zakresie wyrobów zawierających azbest występujących w mieście Gostyninie. Nie wszystkie ankiety zawierały dane o stanie technicznym wyrobów zawierających azbest oraz o planowanym terminie ich usunięcia. Na 332 obiekty poddane inwentaryzacji, tylko w 157 przypadkach (47,2%) określono w ankiecie przydatność budynku do eksploatacji, podając istotne informacje o wyrobach azbestowych. Można z tych opisów domniemywać, iż w 130 budynkach (39,2%) wyroby azbestowe są w dobrym stanie technicznym (zakwalifikowano to jako III stopień pilności usunięcia wyrobów azbestowych), 12 budynków (3,6%) ma wyroby azbestowe w stopniu częściowego zużycia (określono jako II stopień pilności usunięcia wyrobów azbestowych), w 15 budynkach (4,5%) wyroby azbestowe są zniszczone (I stopień pilności usunięcia wyrobów). W 175 budynkach (52,7%) nie określono stopnia pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest.

Tylko dla 38 obiektów (11,4%) podano terminy usunięcia wyrobu (w 2008 roku w 2 budynkach, w latach 2008-2010 w 12 budynkach, w latach 2015-2020 w 20 budynkach, do 2027 roku w 2 budynkach, w latach 2030-2032 w 2 budynkach). Wielu właścicieli obiektów, zwłaszcza osoby fizyczne, warunkowało usunięcie wyrobów zawierających azbest pozyskaniem środków finansowych na ten cel. Ponieważ zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23.10.2003 roku informacja o inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest podlega corocznej inwentaryzacji w terminie do 31 stycznia każdego roku, należy dobrze przygotować właścicieli, zarządców obiektów i budynków, w których jest stosowany azbest do dokładnej inwentaryzacji, określając w niej także: przydatność wyrobu do dalszej eksploatacji (stan techniczny wyrobu), przewidywany termin usunięcia wyrobu. Inwentaryzacja musi być połączona z oceną stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wg załącznika do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku (Dz. U. Nr 71, poz. 649).

Wykres 3. Stan techniczny wyrobów zawierających azbest

4. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Gostynina

Ustawa Prawo ochrony środowiska uznaje azbest za substancję stanowiącą szczególne zagrożenie dla środowiska, czego konsekwencją są wymogi dotyczące postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Przede wszystkim substancje takie powinny być wykorzystywane, przemieszczane i sukcesywnie eliminowane przy zachowaniu szczególnego nadzoru oraz odpowiednich środków ostrożności. Jednym z najistotniejszych punktów formularza służącego do składania informacji na temat rodzaju, ilości i miejsca występowania azbestu jest informacja o przydatności danego wyrobu do dalszej eksploatacji. Wyroby tzw. miękkie powinny być usunięte niezwłocznie. Z danych inwentaryzacyjnych przeprowadzonych w mieście Gostyninie wynika, iż **miękkich wyrobów azbestowych w Gostyninie nie ma.**

W przypadku wyrobów twardych (tylko z tymi mamy do czynienia w Gostyninie) dalsza bezpieczna eksploatacja jest możliwa pod warunkiem uniemożliwienia emisji azbestu do atmosfery co oznacza, że przepisy nie nakazują bezwarunkowego i natychmiastowego usunięcia azbestu. Decyduje o tym głównie stan techniczny, okres upływu gwarancji producenta. Biorąc pod uwagę względy organizacyjne i techniczne (trwałość płyt azbestowo-cementowych przy prawidłowej eksploatacji wynosi 25-35 lat), termin zakończenia usuwania wyrobów azbestowych w Polsce określono na 2032 r.

Przydatność wyrobów zawierających azbest do dalszej eksploatacji podaje się na podstawie przeglądu i oceny dokonanej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71 poz. 649) – załącznik Nr 2. Właściciel, użytkownik wieczysty, zarządca nieruchomości lub innego miejsca zawierającego azbest zobowiązany jest do przeprowadzenia kontroli stanu tych wyrobów – zgodnie z aktualnymi przepisami termin wykonania oceny upłynął 6 listopada 2004 roku. Kolejne oceny należy wykonać zgodnie z wynikiem oceny poprzedniej. Z przeprowadzonej oceny sporządza się „Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Jeden egzemplarz Oceny przekazuje się w ciągu 30 dni od daty sporządzenia oceny do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, a drugi pozostawia w dokumentacji obiektu zawierającego azbest. Przegląd techniczny jako

ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest jest warunkiem koniecznym i decydującym, kiedy w danym miejscu zawierającym azbest istnieje ryzyko narażenia na zdrowie ludzi. Ocena jest punktowa. Przekroczenie 65 punktów oznacza konieczność wymiany lub naprawy wyrobu azbestowego. Jeśli punktacja wynosi od 35-65 punktów to właściciel, zarządca musi powtarzać kontrole corocznie, jeśli poniżej 35 punktów – co 5 lat.

Szczególne zagrożenie stwarzają wyroby „miękkie” o znacznym udziale azbestu w wyrobie oraz wyroby znajdujące się wewnątrz budynków, szczególnie przeznaczonych na pobyt ludzi.

Na 332 obiekty zawierające wyroby azbestowe w Gostyninie ocenę możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest dokonało 5 zarządzających dla 35 obiektów (tabela Nr 5). Są to tylko osoby prawne.

Tabela Nr 5. Zbiorcze zestawienie danych dotyczących oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

L.p.	Ulica	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Ilość obiektów [szt]	Powierzchnia występowania azbestu [m ²]	Stopień pilności usuwania azbestu
1.	Armii Krajowej 33,	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	1	985,3	III
2.	Bema 15	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	1	686,84	III
3.	Czapskiego 11, 11a, 11b	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	3	999,31	III .
4.	Floriańska 5	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	1	376,60	III
5.	Kościuszki 18, 31, 33, 35, 37	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	5	1 157,13	III
6.	Kutnowska 12	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	1	744,0	II
7.	Kutnowska 100	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	1	191,6	III
8.	Kutnowska 102	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	1	482,4	III (wg informacji PINB)
9.	Legionów Polskich 7, 11	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	2	497,45	III
10.	3 Maja 14, 7, 26a, 30	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	4	932,76	III
			1	108,0	III
11.	Polna 4, 6	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	2	529,2	III
12.	Stodólna 4, 6, 8	Płyty azbestowo-cementowe płaskie dla budownictwa	3	763,59	III.
13.	Wspólna 6, 8	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	6	3 888,0	II
14.	Zalesie 1	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	1 skład żużla	380,0	II stopień pilności
		Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	1 sklep	30,0	I stopień pilności
		Rury i złącza azbestowo-cementowe	1	1368 mb	II stopień pilności

* Dane wg składanych do Burmistrza Kart oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, PINB w Gostyninie i Wojewody Mazowieckiego.

Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Gostyninie podał informację z dnia 15 stycznia 2008 r., z której wynika iż na terenie miasta Gostynina jest do wymiany:

- około 35 tys. m² pokryć dachowych z eternitem , w tym do wymiany pozostało 2122 m² pokryć dachowych w budownictwie MTBS Gostynin (z kart MTBS z dnia 15.01.2008 r. wynika, iż pozostało do wymiany 1931,5 m² pokryć).,
- 9101 m² w blokach wielorodzinnych „POLAM” (z kart „POLAM” z dnia 15.01.2008 r. wynika, iż pozostało do usunięcia 4632 m²),
- 482 m² w Cegielni Lisica.

Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Gostyninie oszacował, iż obiekty wymienione przez niego, na których nie wymieniono pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych należy ocenić na II stopień pilności.

Z powyższego wynikają następujące wnioski:

- zaledwie w 10,5% budynków, w których zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest dokonano oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, co jest bardzo niepokojącym zjawiskiem. Większość właścicieli, zarządców obiektów, w których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest nie dokonała takiej oceny, a nawet ci, którzy dokonali oceny, nie przedłożyli stosownej informacji Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Gostyninie,
- w trybie pilnym należy spowodować dopełnienie ww. obowiązków. Pamiętać należy, iż w przypadku braku oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest PINB może ukarać mandatem do 1 tys. zł. Kara ta może być nakładana do skutku. Podobnie w przypadku nie przedłożenia okresowej informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscach wykorzystywania grozi grzywna (art. 346 ust. 1 POŚ). Grzywna może być wymierzona osobie prawnej za brak odpowiedniej dokumentacji na temat rodzaju , ilości i miejsca występowania azbestu (art. 346 ust.2 POŚ).
- wyroby zawierające azbest znajdują się na zewnątrz budynków. Są to wyroby „twarde” i przy prawidłowej ich eksploatacji można poczekać z terminem ich usunięcia. Osoby prawne ustaliły iż tylko w jednym przypadku istnieje I stopień pilności usuwania wyrobów zawierających azbest; dla 7 budynków mieszkalnych wielorodzinnych ustalono II stopień pilności,

- przy kolejnym przeglądzie obiektów zawierających wyroby z azbestu należy dokonać wnikliwej oceny ich stanu, a w sytuacjach wątpliwych korzystać z pomocy specjalisty,
- przepisy prawne pozwalają na dalsze użytkowanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej $>1000 \text{ kg/m}^3$ pod warunkiem:
 - braku widocznych uszkodzeń mogących stanowić warunki dla emisji pyłu azbestu do środowiska,
 - zabezpieczenia wyrobów powłoką ochronną posiadającą aprobatę techniczną lub szczelną zabudowę,
 - przestrzegania wymagań w zakresie ochrony środowiska.

5. Mapa zagrożeń działania azbestu

Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta Gostynina przedstawia mapa Nr 1, uwzględniająca tylko dane będące w dyspozycji Urzędu Miasta Gostynina. Największa ilość wyrobów zawierających azbest znajduje się na ulicach: Wspólnej (3 888 m²), Klonowej (3 105 m²), Kolonia (2 872,6 m²), Leśnej (2 451,4 m²), Krośniewickiej (2 379,05 m²). Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest wynosi 17,98 Mg/km², tj. ponad 3-krotnie mniej niż średni wskaźnik nagromadzenia dla województwa mazowieckiego (57,3 Mg/km²) i 2-krotnie mniej niż dla powiatu gostynińskiego (36,7 Mg/km²).

Instytut Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera w Łodzi prowadził badania zawartości włókien azbestowych w powietrzu, realizując program badawczy dotyczący wpływu włókien azbestowych występujących w powietrzu na zdrowie mieszkańców. Ze „Sprawozdania z realizacji tematu 2/DPO/BR/05 Program naukowy dotyczący zagrożeń populacji Polski związanych z azbestem” wynika, że na terenie powiatu gostynińskiego w 2005 roku prowadzono badania w 4 punktach, w których znajdują się największe skupiska obiektów zawierających materiały z azbestu. Średnie stężenia włókien azbestu w 1 m³ powietrza w województwie mazowieckim wynosi 666,8. Najniższe średnie stężenie odnotowano w powiecie żyrardowskim (273,8 wł/m³), najwyższe zaś w powiecie radomskim (1 222,1 wł/m³). Wyższe stężenia odnotowano na terenach o luźnej zabudowie, natomiast niemalże identyczne średnie wartości stężeń odnotowano na terenach przemysłowych i na osiedlach

mieszkańcowych. Z mapy ww. sprawozdania wynika iż teren powiatu gostynińskiego mieści się w przedziale stężeń 500-999 włókien/m³. Z oceny zagrożenia azbestem w poszczególnych powiatach województwa mazowieckiego, powiat gostyniński znajduje się na 34 miejscu ze względu na ilość wyrobów azbestowych.

Brak wiarygodnych danych dotyczących pełnej inwentaryzacji wyrobów azbestowych na terenie miasta Gostynina i brak wyników badań monitoringowych stężenia włókien azbestu w powietrzu Gostynina uniemożliwia rzetelną ocenę zagrożeń działania azbestu w mieście Gostyninie. Należy wspomnieć, iż na terenie miasta Gostynina nie prowadzono pomiarów stężeń zawartości azbestu w powietrzu, ani w środowisku pracy, mimo usuwania wyrobów zawierających azbest.

Z danych Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej w Gostyninie i Spółdzielni Mieszkaniowej „POLAM” w Gostyninie, tzn. informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone oraz informacji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Gostyninie wynika, że z budynków ww. Spółdzielni oraz obiektów MTBS na dzień 10.01.2008 r. usunięto:

- ul. Armii Krajowej 29 - 1 budynek wielorodzinny- 458,218 m²- płyt azbestowo-cementowych,
- ul. Wspólna 31- 3 budynki wielorodzinne- 1 715,0 m² - płyt azbestowo-cementowych,
- ul. Wspólna 4- 2 budynki wielorodzinne - 1 147,0 m² - płyt azbestowo-cementowych,
- ul. Wspólna 8 - 1 budynek wielorodzinny- 738,0 m² - płyt azbestowo-cementowych,
- budynki MTBS- budynki wielorodzinne - 3 325,5 m² - płyt azbestowo-cementowych,

Razem - 7 384,718 m² – płyt azbestowo-cementowych

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest m. in. do:

- ustalenia niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
- przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest o gęstości mniejszej niż 1000 kg/m³ lub zawierających kriokidolit prawidłowość prowadzenia prac polegających na usuwaniu ww. wyrobów potwierdza się wynikiem badania jakości powietrza,
- pracodawca zatrudniający pracowników przy usuwaniu wyrobów z azbestu ma obowiązek wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy,
- wartości oznaczone stężeń włókien azbestu nie powinny przekraczać najwyższych dopuszczalnych stężeń w środowisku pracy (NDS) określonych w rozporządzeniu

Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29.11.2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. nr 217, poz. 1833).

Urząd Miasta Gostynin nie zna wartości takich pomiarów i nie posiada informacji, żeby takie pomiary kiedykolwiek były wykonywane.

Biorąc pod uwagę powyższe, niemożliwe jest przedstawienie pełnej i kompleksowej listy uwzględniającej lokatę poszczególnych ulic pod względem oceny zagrożenia azbestem. Wynika to przede wszystkim z braku pełnej inwentaryzacji dotyczącej rodzaju, ilości i miejsc występowania wyrobów z azbestem, oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest oraz braku pomiarów zawartości azbestu w powietrzu i stężeń azbestu w środowisku pracy (podczas wykonywania prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest).

6. Możliwości techniczne, organizacyjne i finansowe bezpiecznego gospodarowania odpadami azbestowymi

6.1. Możliwości organizacyjne

W momencie usuwania wyrobów zawierających azbest wykonujący pracę jest wytwórcą odpadów zawierających azbest. Są to odpady niebezpieczne klasyfikowane jako substancje o udokumentowanym działaniu rakotwórczym I kategorii, stanowiącym poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe, a w niewielkim stopniu przez skórę. Dlatego też gospodarowanie odpadami azbestowymi należy zlecić firmom uprawnionym do tego.

Przepisy prawne określają warunki organizacyjne, techniczne i finansowe bezpiecznego gospodarowania odpadami azbestu – zadania należą do wszystkich organów administracji publicznej.

Tabela 6. Zakres prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w świetle obowiązujących przepisów prawa.

Lp.	Organ i jego zadania
1.	<p data-bbox="247 315 592 344"><u>Wójt, burmistrz, prezydent</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="300 365 1402 488">▪ zbieranie od osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym azbestu), <li data-bbox="300 506 1402 629">▪ przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym azbestu), <li data-bbox="300 647 1402 676">▪ opiniowanie dla zarządu województwa i zarządu powiatu planów gospodarki odpadami, <li data-bbox="300 694 1402 779">▪ opracowanie gminnego planu gospodarki odpadami, programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, <li data-bbox="300 797 1402 920">▪ składanie Radzie Gminy co 2 lata sprawozdań z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami, a co roku rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, <li data-bbox="300 938 1402 1023">▪ współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechnienia informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby zawierające azbest, <li data-bbox="300 1041 1402 1164">▪ wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć typu: składowiska odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, punkty zbierania odpadów lub przeładunku odpadów, <li data-bbox="300 1182 1402 1305">▪ opiniowanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest (dla marszałka i starosty) oraz zezwoleń na unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest (dla marszałka), <li data-bbox="300 1323 1402 1576">▪ przyjmowanie od starosty i marszałka kopii decyzji dotyczących pozwoleń na wytwarzanie odpadów, zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi, egzemplarza informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania nimi, kopii decyzji zezwalających na unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów, <li data-bbox="300 1594 1402 1718">▪ współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska.
2.	<p data-bbox="247 1720 411 1749"><u>Rada Gminy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="300 1767 1402 1852">▪ uchwalanie planu gospodarki odpadami, programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest i sprawozdań z ich realizacji, aktualizacja tych dokumentów, <li data-bbox="300 1870 1402 1926">▪ zatwierdzanie planów przychodów i wydatków GFOŚiGW oraz sprawozdań z jego realizacji.

W Urzędzie Miasta Gostynina wyżej wymienionymi zadaniami organizacyjnymi dotyczącymi gospodarki odpadami zawierającymi azbest zajmuje się Wydział Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.

6.2. Możliwości techniczne

System zbiórki, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest prowadzony w oparciu o zapisy obowiązujących aktów prawnych dotyczących ww. problematyki. Szczegółowe procedury wynikające z tych przepisów i dotyczące zbierania, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest przedstawiono w punkcie 6.2.1.

Postępowanie zgodnie z procedurami bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest

Poniżej przedstawiono procedury, które zostały opublikowane na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki w materiale informacyjnym „Azbest- Informator” .

Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest zostały podzielone na cztery grupy:

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

- Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.
- Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II . Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

- Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.
- Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Szczegółowy opis procedur postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz odpadami azbestu przedstawiono w zał. Nr 1 do Programu.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Starosty Gostynińskiego i Wojewody Mazowieckiego niżej wymienione firmy posiadają zezwolenie na gospodarowanie odpadami zawierającymi azbest.

Tabela 7. Wykaz decyzji zatwierdzających program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest na terenie powiatu gostynińskiego.

Lp.	Nazwa firmy	Ważność decyzji
1.	„SITA” PGK Sp. z o.o.w Płocku	2017 r.
2.	„ABBA-EKOMED” Sp. z o.o. w Toruniu (zezwolenie Wojewody Mazowieckiego dla demontażu wyrobów zawierających azbest na terenach zamkniętych)	2016 r.
3.	„WOLT Center „G. Lewandowski Nowa Biała, 09-411 Stara Biała	2015 r.
4.	PHU „Juko” Szczukocki Jerzy, 97-300 Piotrków Trybunalski	2015 r.
5.	A.U.S. Usługi Sprzętowo-Transportowe A. Stefankiewicz, 95-100 Zgierz	2015 r.
6.	Zakład Remontowo-Budowlany „Ambroży” Warszawa	2015 r.
7.	„Hydrogeotechnika” Sp. z o.o., 25-116 Kielce	2015 r.
8.	ABBA-EKOMED” Sp. z o.o. w Toruniu	2015 r.
9.	Plastimet-Panorama Sp. z o.o. ul. Fabryczna 9, Leszno	2015 r.
10.	P.U.H.P. „Janusz”, Kasprowicza 18, 96-100 Skierniewice	2015 r.
11.	„Albako” Sienger S.J. 87-510 Kotowy, Gm. Skrwilno	2015 r.
12.	„Wiki” Agnieszka Majda, ul. Sobieszowska 10 a, 58-570 Jelenia Góra	2015 r.
13.	„Transport-Metalurgia” Sp. z o.o. ul. Reymonta 62, Radomsko	2015 r.
14.	„PUWB” Wod – Bud Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 14, 23-200 Kraśnik	2015 r.
15.	PHPU „Stanmar” ul. Majdany 6a, 99-300 Kutno	2015 r.
16.	PRB „IzomalDEX” A.Dubienko, ul. Wesola 8, 09-451 Radzanowo	2015 r.
17.	ZUPIH J. Górliński, ul. Moniuszki 85, 06-200 Maków Maz.	2016 r.
18.	PPW „Awat” Sp. z o.o. ul. Kaliskiego 9, 01-476 Warszawa	2016 r.
19.	Z.U.B. Z. Zieliński, ul. Sosnowa 6, 09-500 Gostynin	2016 r.
20.	P.P.H.U. „EKO-MIX” ul. Grabierzyńska 163, 50-950 Wrocław	2016 r.
21.	Spe-Ban Sp. z o.o. ul. Mielecka 21/1, 53-401 Wrocław	2016 r.
22.	BuckRecycling Sp. z o.o. R. Maya 1, 61-371 Poznań	2016 r.
23.	F.H.U. Projekt-Bud E. Psut, ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa	2016 r.

Tabela 8. Wykaz firm, które posiadają decyzje zatwierdzających program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest na terenie powiatu gostynińskiego

oraz zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Lp.	Nazwa firmy	Ważność decyzji
1.	Z.U.P.H „TOM-TRAK” Jacek Tomczak, ul. Słowackiego 35, 09-500 Gostynin	2015 r.
2.	GOST-EKO, ul. Wyszyńskiego 27/3, 09-500 Gostynin	2015 r

Z analizy wyżej wymienionych danych wynika, iż jest wystarczający potencjał techniczny firm do prowadzenia działalności w zakresie bezpiecznego dla zdrowia ludzi i środowiska usunięcia wyrobów azbestowych, ich zbierania i transportu do miejsc unieszkodliwiania odpadów.

Organy administracji publicznej wydające ww. decyzje na gospodarowanie odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest są odpowiedzialne za wyegzekwowanie obowiązków nałożonych w decyzjach administracyjnych i wynikających z przepisów prawa. W razie niespełnienia obowiązków wynikających z wydanych decyzji lub przepisów prawa, właściwy organ może cofnąć wydaną decyzję bez odszkodowania. Odpady zawierające azbest nie mogą być odzyskiwane, muszą być unieszkodliwiane poprzez składowanie.

Obecnie na terenie województwa mazowieckiego nie ma żadnego składowiska odpadów unieszkodliwiającego odpady azbestowe. Najbliżej zlokalizowane składowiska tego typu mieszczą się w Koninie, ul. Sulańska 11 oraz w Zgierzu ul. A. Struga 10.

Na składowisku odpadów w Rachocinie gm. Sierpc są czasowo magazynowane odpady azbestowe z powiatu sierpeckiego.

W „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego” oszacowano, że potrzeba składowisk o łącznej powierzchni 28 ha i pojemności około 2 203 753 m³ w celu pomieszczenia odpadów zawierających azbest, które będą wytworzone do 2032 roku. Planuje się budowę 7 składowisk odpadów niebezpiecznych:

- 3 o łącznej powierzchni 10 ha – do 2012 r.,
- 2 o łącznej powierzchni 11 ha – do 2022 r.,
- 2 o łącznej powierzchni 7 ha – do 2032 r.

Należy zaznaczyć, iż ilość składowisk i ich lokalizacja zależy od decyzji samorządów gmin i miejscowej społeczności.

6.3. Możliwości finansowe

Koszty zabezpieczenia i w dalszej kolejności usuwania wyrobów zawierających azbest ciążyą na właścicielu nieruchomości, na terenie którego się znajdują. Istnieje możliwość uzyskania dofinansowania powyższych działań z polskich funduszy ekologicznych (Narodowego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mających osobowość prawną, Powiatowego i Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, którymi dysponują samorząd powiatowy i gminny). Eko-Funduszu, Funduszy Unii Europejskiej.

Bank Ochrony Środowiska S.A. oferuje preferencyjne kredyty ekologiczne na usuwanie wyrobów azbestowych. Szerzej ww. źródła finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest omawiane są w rozdziale 8 niniejszego Programu.

7. Harmonogram finansowo-rzeczowy realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w mieście Gostyninie w latach 2008-2032”.

Jak wynika z danych przedstawionych w rozdziałach 5 i 6 na terenie miasta Gostynina według stanu na 15.01.2008 r. zinwentaryzowano 51 110,73 m² wyrobów zawierających azbest (głównie płyt azbestowo-cementowych), 1498 mb rur wodociągowych. Nie są to dane pełne, gdyż z analizy zinwentaryzowanych obiektów wynika, że wielu właścicieli, zarządców budynków nie dokonało takiej inwentaryzacji. Jeszcze bardziej niepokojąco wygląda ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Oceny takiej dokonano w stosunku do 10,5% ilości zinwentaryzowanych budynków (głównie zrobiły to osoby prawne).

Dokonując inwentaryzacji rodzaju, ilości i miejsca występowania wyrobów zawierających azbest tylko w stosunku do 38 obiektów (11,4%) określono termin usunięcia wyrobów zawierających azbest

- w latach 2008 – 2010 – z 12 budynków (3,6%),
- do 2015 r. – 2 budynków (0,6%),
- w latach 2015 – 2020 – z 20 budynków (6,1%),
- do 2027 – z 2 budynków (0,6%).
- w latach 2030-2032 – z 2 budynków (0,6%).

W mieście Gostyninie nie ma azbestu, są jedynie wyroby zawierające azbest. Zgodnie z założeniami przedstawionymi w „Programie usuwania azbestu i wyrobów

zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” proces usuwania tych wyrobów powinien być zakończony do 2032 roku.

W związku z tym, że na terenie miasta Gostynina brak jest azbestu Program ograniczy się jedynie do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Tak więc podstawowym celem „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Gostynina w latach 2008 – 2032” jest usunięcie wyrobów azbestowych z terenu miasta, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko naturalne. Władze Gostynina zdeterminowane realizacją zadań ekorozwoju swojego miasta postanawiają ten cel osiągnąć.

Cel ten jest celem długoterminowym. Aby go osiągnąć należy zaplanować konkretne zadania, wiążące się z realizacją celów szczegółowych.

W związku z koniecznością zapewnienia logicznej spójności z „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego” okres do 2032 r. podzielono na trzy przedziały czasowe obejmujące lata:

- I 2008 – 2012
- II 2013 – 2022
- III 2023 – 2032.

W każdym okresie czasowym uwzględniono zadania, wskazano odpowiedzialność jednostek i podmiotów za wykonanie określonych działań. Po każdym okresie zostanie oceniona realizacja Programu i dokonana jego aktualizacja.

Takie planowanie zgodne jest z opracowywaniem programów ochrony środowiska i planów gospodarki odpadami, określonymi w Prawie ochrony środowiska i ustawie o odpadach i związane jest z uwarunkowaniami zewnętrznymi dotyczącymi ciągłej zmiany przepisów prawa ekologicznego.

Usunięcie wyrobów zawierających azbest do końca 2032 r. to priorytetowy cel dla miasta Gostynina.

Cele szczegółowe

- wdrożenie systemu usuwania wyrobów zawierających azbest, systemu ich magazynowania i transportu na składowisko w celu ich unieszkodliwienia,
- oczyszczenie terenu miasta z wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie zagrożeń dla zdrowia mieszkańców Gostynina pyłem azbestowym,

- wysoka świadomość mieszkańców Gostynina o zagrożeniu azbestem i o sposobach bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- dobra współpraca władz samorządowych miasta Gostynina z samorządem powiatu gostynińskiego, samorządem województwa mazowieckiego, administracją rządową, Inspekcją Sanitarną, społeczeństwem i dysponentami środków finansowych w zakresie działań związanych z realizacją celów Programu

Działania

Dla miasta Gostynina ustala się następujący plan działań, które pozwolą na osiągnięcie ww. celów i realizację zadań w ramach planowanego systemu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Tabela 9. Harmonogram rzeczowo-finansowy usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Gostynina do 2032 r.

Lp.	Zadanie	Termin realizacji lata	Realizator	Źródło finansowania Koszty	Efekty
1.	Organizacja kampanii informacyjnej o: <ul style="list-style-type: none"> - szkodliwości wyrobów zawierających azbest, - inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, - oznakowaniu pomieszczeń, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, - ocenie stanu i możliwości bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest, - wywieszenie instrukcji postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, - możliwości bezpiecznego usuwania, magazynowania, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, - monitoringu jakości powietrza, - możliwych źródeł finansowania zadań związanych z usuwaniem płyt azbestowo-cementowych. 	2008-2010	Burmistrz Miasta—zlecenie wykonania zadania	Budżet miasta (GFOŚiGW) 30 tys. zł	Mieszkańcom Gostynina uświadomione zostaną zagrożenia wywołane azbestem oraz przedstawione zasady bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest, pozyskanie środków na ten cel.
2.	Przeprowadzenie inwentaryzacji dotyczącej: rodzaju, ilości i miejsca występowania wyrobów zawierających azbest.	2008-2012 2013-2022 2023-2032	Użytkownicy wyrobów zawierających azbest do Burmistrza i Marszałka Województwa Mazowieckiego	Środki własne właścicieli budynków	Pełna informacja o wyrobach zawierających azbest. Ocena efektów po każdym okresie czasowym.

Lp.	Zadanie	Termin realizacji lata	Realizator	Źródło finansowania Koszty	Efekty
3.	Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.	2008-2032	Użytkownicy wyrobów zawierających azbest do PINB	Środki własne właścicieli budynków	Pełna informacja o stanie budynków zawierających azbest.
4.	Systematyczne zbieranie informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone	2008-2012 2013-2022 2023-2032	Użytkownicy wyrobów zawierających azbest do Burmistrza i Marszałka Województwa Mazowieckiego	Środki własne właścicieli budynków	Pełna informacja o usuniętych wyrobach zawierających azbest. Baza danych. Ocena efektów po każdym okresie czasowym.
5.	Aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających wyroby azbestowe.	2008-2012 2013-2022 2023-2032	Burmistrz Miasta	Budżet Miasta 25 lat x 12 tys zł. 300 tys. zł.	Pełna baza danych
6.	Współdziałanie Burmistrza Miasta z Marszałkiem Województwa, Starostą Gostynińskim, PINB w Gostyninie w zakresie systematycznej wymiany informacji dotyczącej: <ul style="list-style-type: none"> - aktualnej informacji o wyrobach zawierających azbest, stanie technicznym budynków zawierających wyroby azbestowe, - usuwania wyrobów azbestowych, - możliwości unieszkodliwiania odpadów azbestowych na terenie najbliższej zlokalizowanego 	2008-2012 2013-2022 2023-2032	Burmistrz Miasta	Bez kosztów	Pełna informacja o wyrobach zawierających azbest, odpadach azbestowych i sposobach gospodarowania nimi. Zmniejszenie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest. Ocena efektów po każdym okresie

Lp.	Zadanie	Termin realizacji lata	Realizator	Źródło finansowania Koszty	Efekty
	składowiska odpadów niebezpiecznych.				czasowym.
7.	Przekazanie Marszałkowi Województwa informacji o rodzaju i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska wyrobami zawierającymi azbest.	2008-2012 2013-2022 2023-2032	Burmistrz Miasta	Bez kosztów Związane z realizacją obowiązków statutowych.	Pełna informacja samorządu województwa o wyrobach zawierających azbest. Ocena efektów po każdym okresie czasowym.
8.	Pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu i pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i filarków międzyokiennej z azbestu: - organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji finansowych, - informacje w Internecie, ulotki.	2008-2012 2013-2022 2023-2032	Burmistrz Miasta	Budżet Miasta, BOŚ 30 tys. zł.	Środki na usunięcie wyrobów zawierających azbest. Ocena efektów po każdym okresie czasowym.
9.	Oczyszczanie obiektów miejskich z wyrobów zawierających azbest.	2008-2012 2013-2022 2023-2032	MTBS, inni zarządzający obiektami miejskimi.	Budżet Miasta, środki zewnętrzne 148 tys. zł	Usunięcie płyt azbestowo-cementowych z obiektów. Ocena efektów po każdym okresie czasowym.
10.	Oczyszczanie obiektów miejskich z rur azbestowo-cementowych	2008-2012 2013-2022	Eksploatator sieci wodociągowej	Eksploatator sieci wodociągowej. 315 tys. zł.	Usunięcie rur azbestowo-cementowych. Ocena efektów po każdym okresie czasowym.
11.	Spowodowanie usunięcia „dzikich wysypisk” odpadów zawierających azbest.	2008 - 2010	Burmistrz Miasta	Środki właścicieli gruntów, na których	Oczyszczenie terenu miasta z nielegalnie składowanych odpadów

Lp.	Zadanie	Termin realizacji lata	Realizator	Źródło finansowania Koszty	Efekty
				są zlokalizowane „dzikie wysypiska”	azbestowych
12.	Pomoc finansowa miasta dla osób fizycznych demontujących płyty azbestowo-cementowe z budynków: - opracowanie procedury pomocy finansowej, - zabezpieczenie środków finansowych, - zawarcie umów z mieszkańcami demontującymi płyty azbestowo-cementowe.	2009 2009-2032 2009-2032	Burmistrz Miasta	Budżet Miasta, środki zewnętrzne 2 894 tys. zł.	Usunięcie wyrobów zawierających azbest z domów osób fizycznych będących w trudnej sytuacji materialnej.
13.	Oczyszczenie obiektów wielorodzinnych i przemysłowych z wyrobów zawierających azbest.	2008-2032	Właściciele i zarządcy obiektów.	Środki właścicieli 893 tys. zł.	Usunięcie wyrobów zawierających azbest z domów właścicieli i zarządców obiektów będących w trudnej sytuacji materialnej
14.	Monitoring z zakresu występowania włókien azbestowych: - w powietrzu - współpraca z Zakładem Epidemiologii Środowiskowej Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi - w środowisku pracy – współpraca z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz Państwową Inspekcją Pracy.	2009-2032 2008 - 2032	Burmistrz Miasta	Budżet Miasta 50 tys. zł.	Informacja o stężeniu włókien azbestowych podczas usuwania wyrobów zawierających azbest. Informacja o stężeniu włókien azbestowych w powietrzu na początku realizacji Programu i po jego zakończeniu.
15.	Bieżący monitoring realizacji programu	2008 - 2032	Burmistrz Miasta	Bez kosztów	Informacja o efektach realizacji Programu i konieczności jego aktualizacji.
16.	Okresowe raportowanie z realizacji Programu Radzie Miasta i mieszkańcom oraz aktualizacja Programu.	Raportowanie co 2 lata, aktualizacja w 2013 r. i 2023 r.	Burmistrz Miasta	Bez kosztów	
17.	Współpraca z firmami zajmującymi się usuwaniem	2008 - 2032	Burmistrz Miasta	Bez kosztów	Profesjonalne firmy, prawidłowo

Lp.	Zadanie	Termin realizacji lata	Realizator	Źródło finansowania Koszty	Efekty
	wyrobów zawierających azbest, zbieraniem, transportem i unieszkodliwianiem powstałych odpadów.				gospodarują odpadami zawierającymi azbest.

Razem koszty realizacji Programu: 4 660 tys. zł.

Uwarunkowania realizacji programu

Skuteczność realizacji ww. programu gwarantuje:

- system usuwania wyrobów zawierających azbest, na który składają się opisane wcześniej :
 - sposób prowadzenia diagnozy stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest i prowadzenie bazy danych (na terenie miasta Gostynina przeprowadzono niepełną inwentaryzację istniejących wyrobów zawierających azbest w oparciu o ankiety i wizję lokalną, a częściowo dokonano oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, określając stopień pilności usunięcia tych wyrobów). Działania te muszą kontynuować użytkownicy obiektów, a egzekucja zadań wynikających z mocy prawa należy do Burmistrza, Marszałka Województwa i PINB w Gostyninie. Urząd Miasta będzie aktualizował bazy danych. Analiza bazy danych będzie służyć do aktualizacji Programu,
 - sposób usuwania wyrobów zawierających azbest - demontaż wyrobów zawierających azbest jest ściśle regulowany przepisami prawa, a procedury zostały omówione w załączniku Nr 1. do niniejszego Programu. Wykonawcy prac muszą posiadać stosowne zezwolenia na prowadzenie działalności w wyniku której powstają odpady niebezpieczne oraz dysponować wyszkoloną specjalistyczną kadrą i odpowiednim potencjałem technicznym,
 - sposób zbiórki, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest (określony przepisami prawa, procedury te zostały szczegółowo omówione w załączniku Nr 1 do niniejszego Programu),
 - współpraca Burmistrza Miasta z organami administracji publicznej (Marszałkiem Województwa, Państwowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego w Gostyninie, Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gostyninie, Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska), firmami i instytucjami niezbędnymi do pełnej realizacji programu (fundusze ekologiczne, fundusze UE, BOŚ, firmy gospodarujące odpadami zawierającymi azbest).
- sposób edukacji i informacji społeczeństwa w zakresie problematyki azbestowej (działania edukacyjne i informacyjne w zakresie bezpiecznego użytkowania

i usuwania wyrobów zawierających azbest, wpływu ich na zdrowie ludzi należy realizować we współpracy z RCEE w Płocku, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi).

- sposób wdrażania Programu (organizacja i wdrażanie Programu leży w gestii Burmistrza Miasta Gostynina i podległych mu Wydziałów),
- sposób i źródła finansowania zostały opisane w rozdziale 8.

8. Finansowanie realizacji Programu

Specjalne procedury konieczne do wdrożenia przy pracach z demontażem wyrobów zawierających azbest, zbiórką, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest wymagają znaczących środków finansowych.

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest przyjęto założenia określone w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego tj.:

- średni koszt usunięcia 1 m² płyty azbestowo-cementowej 37 zł/m²
- średni koszt 1 m² nowego pokrycia – 40 zł.

Szacunkowy średni koszt usunięcia 1 kg rury azbestowo-cementowej wynosi 5 zł/kg oraz koszt zastąpienia tego wyrobu np. nowym rurociągiem to 10 zł/kg. Daje to łącznie 210 złotych na wymianę 1 metra bieżącego uśrednionego rurociągu z rur azbesto-cementowych.

Tabela 10. Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest wraz z ich wymianą na pokrycia nowe w latach 2008-2032

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość m ²	Koszt jednostkowy zł./m ²	Koszty (zł.)
1.	Usunięcie płyt azbestowo-cementowych	51 110,73 m ²	37,0	1 891 097
2.	Nowe pokrycie	51 110,73 m ²	40,0	2 044 429,2
3.	Wymiana rur azbestowo-cementowych	1498 m	210,0	314580
Łącznie				4 250 106,2

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Konieczne jest zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Środki na finansowanie zadań związanych z Programem pochodzić mogą z następujących źródeł:

- środków własnych właścicieli i zarządców budynków i obiektów zawierających azbest,
- budżetu Państwa,
- środków własnych samorządu terytorialnego,
- środków prywatno-publicznych,
- Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Funduszy UE,
- EkoFunduszu,
- kredytów udzielanych na preferencyjnych warunkach,
- komercyjnych kredytów bankowych.

8.1. Środki własne właścicieli i zarządców budynków zawierających azbest

Środki własne właścicieli i zarządców budynków zawierających azbest są z reguły niewielkie. Szczególnie osoby fizyczne wypełniające ankiety dotyczące rodzaju, ilości i miejsc występowania azbestu twierdziły, że nie posiadają środków finansowych na wymianę pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych na inne. Jak wynika z danych przytoczonych wyżej, tych wyrobów zawierających azbest jest najwięcej w Gostyninie (70,95 %) i potrzeba na to znaczących środków finansowych (około 2 894 tys. zł.). Bez pomocy finansowej samorządu, pomimo akcji informacyjnej dotyczącej szkodliwości azbestu, mieszkańcy sami nie będą w stanie usunąć wyrobów zawierających azbest ze swoich posesji.

8.2. Środki z budżetu Państwa

Planowane wydatki z budżetu Państwa w okresie 30 lat ograniczone zostały do czterech typów działań:

- na finansowanie działalności Głównego Koordynatora określone w „Krajowym programie usuwania azbestu z terytorium Polski”,
- na działalność informacyjno-popularyzacyjną w mediach dotyczącą bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów ich usuwania,

- a także informacji o szkodliwości azbestu i sposobów ochrony przed narażeniem na jego emisję,
- na opracowanie terenowych planów ochrony przed szkodliwością azbestu, szkolenie pracowników administracji szczebla centralnego i wojewódzkiego w zakresie procedur i przepisów usuwania azbestu,
 - na opracowanie programów zdrowotnych i utworzenie ośrodka ryzyka.

8.3. Własne środki samorządu terytorialnego

Na realizację części zadań samorząd terytorialny będzie musiał przeznaczyć własne środki. Jest to niezbędne również z tego względu, że do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie.

Fundusze te pochodzą z bieżących środków, takich jak np. podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Środki budżetowe miasta Gostynina do tej pory nie były wykorzystywane na usuwanie wyrobów zawierających azbest. Wszelkie działania informacyjne, szkoleniowe, inwentaryzacyjne wykorzystywane były w ramach pracy pracowników samorządowych miasta Gostynina. Uczestniczyli oni w szkoleniach organizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego i RCEE w Płocku.

8.4. Środki prywatno-publiczne

Środki te mogą pochodzić np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

8.5. Środki funduszy ochrony środowiska

Fundusze ekologiczne są od lat najbardziej znanym i wykorzystywanym źródłem dotacji i preferencyjnych, częściowo umarzanych pożyczek na przedsięwzięcia ekologiczne. Fundusze posiadają znaczącą wysokość środków finansowych, łatwe warunki udostępniania środków. Bliskość funduszy i ich wojewódzki charakter ma duże znaczenie w realizacji Programu. Jedną z możliwości skorzystania z tych środków jest ich przeznaczenie na przedsięwzięcia związane z gospodarowaniem odpadami, w tym na pokrycie kosztów związanych z usuwaniem azbestu z terytorium

kraju. Warunkiem skorzystania z nich jest między innymi posiadanie uchwalonego Programu usuwania wyrobów azbestowych.

Zasady funkcjonowania narodowego oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Dofinansowanie ze środków finansowych NFOŚiGW przeznacza się na cele określone w Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150).

Udzielone przez Narodowy Fundusz dofinansowanie w formie pożyczek i kredytów, a także dopłaty do preferencyjnych kredytów bankowych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych, w bankach i zaangażowanie kapitałowe w spółkach prawa handlowego – to najczęstsze formy pomocy finansowej. NFOŚiGW administruje też środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce.

Generalnie udzielone przez NFOŚiGW dofinansowanie nie może przekroczyć 80% kosztów realizacji przedsięwzięcia. Pożyczki mogą być częściowo umarżane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych w nich efektów. Szczegółowe zasady udzielania i umarżania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek są uchwalane corocznie przez Radę Nadzorczą Funduszu i wraz z listą priorytetowych programów NFOŚiGW w danym roku kalendarzowym zamieszczane są na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Podstawą oferty WFOŚiGW w Warszawie są niskoprocentowane pożyczki preferencyjne z możliwością częściowego ich umorzenia po spłacie połowy zadłużenia. Wysokość pożyczki może wynieść do 90% kosztu całkowitego przedsięwzięcia. Jej spłata może zostać rozłożona na okres do 15 lat z możliwością 18 miesięcy karencji w spłacie. Oprocentowanie pożyczki jest uzależnione od typu podmiotu oraz charakteru realizowanego przedsięwzięcia i wynosi od 0,2 do 0,8 stopy

redyskonta weksli (SRW). Wysokość minimalnego oprocentowania w stosunku rocznym nie może być jednak niższa niż 3,5 %.

Fundusz ma również w swojej ofercie dotacje - formę pomocy bezzwrotnej - przeznaczone głównie na realizację zadań o charakterze nieinwestycyjnym (edukacja ekologiczna, ochrona przyrody, itp.). Standardowo wynoszą one do 50% kosztów całkowitych przedsięwzięcia, ale w uzasadnionych przypadkach poziom ten może być wyższy.

Kolejną propozycją są dopłaty do kredytów komercyjnych zaciąganych w bankach. Spłata takiego kredytu może zostać rozłożona maksymalnie na 8 lat, zaś jego oprocentowanie, łącznie z dopłatami Funduszu powinno wynosić 0.5 SRW. Także w tym wypadku możliwe jest uzyskanie 1 roku karencji w spłacie. Istnieją możliwości dofinansowania inwestycji realizowanych przez osoby fizyczne w formie dopłat do kredytów preferencyjnych z BOŚ S.A. WFOŚiGW w Warszawie udziela osobom fizycznym pomocy finansowej na realizację zadań o charakterze proekologicznym w postaci dopłat ze środków Funduszu do oprocentowania preferencyjnych kredytów, udzielanych przez Bank Ochrony Środowiska I Oddział w Warszawie oraz III Oddział w Warszawie. W Płocku znajduje się Oddział Operacyjny Banku Ochrony Środowiska.

Osoby fizyczne mogą ubiegać się o dopłaty do kredytów zaciąganych na realizację inwestycji dotyczących między innymi:

- budowy źródeł ciepła z wykorzystaniem niekonwencjonalnych źródeł energii (np. pompy ciepła, kolektory słoneczne, kotły na biomasę),
- modernizacji istniejących źródeł ciepła na ekologiczne (opalone gazem, olejem),
- termomodernizacji istniejących budynków,
- zdjęcia i unieszkodliwianie płyt azbestowych,
- budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Pomoc ze środków WFOŚ i GW może być udzielana wszystkim podmiotom realizującym zadania w zakresie ochrony środowiska odpowiadające kryterium wyboru przedsięwzięcia na wniosek spełniający wymogi formalne.

Pełne informacje znajdują się na str. Internetowej: www.wfosigw.pl

Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej działają na zasadach określonych w ustawie Prawo Ochrony Środowiska. Nie mają osobowości prawnej. Plany wpływów i wydatków przygotowują odpowiednio starostowie bądź wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast, a uchwała je rada powiatu lub gminy. Zatwierdzone plany wpływów lub wydatków muszą być podane do publicznej wiadomości. Środki funduszy powinny być przeznaczane na realizację przedsięwzięć proekologicznych służących zrównoważonemu rozwojowi.

Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej powinny corocznie zabezpieczać określoną pulę pieniężną w celu przeznaczenia na dotację inwestycji związanych z usuwaniem azbestu. Ta forma pomocy powinna być przeznaczona dla najuboższych właścicieli budynków, którzy nie mają możliwości pozyskania funduszy z innych źródeł.

Z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej corocznie zabezpieczana będzie kwota z przeznaczeniem na dotacje inwestycji związanych z demontażem pokryć dachowych zawierających elementy azbestowe. Ta forma pomocy przeznaczona będzie dla najuboższych właścicieli budynków, gdyż osoby fizyczne mają ograniczone możliwości pozyskania funduszy z innych źródeł. Wielkość dotacji zależna będzie od funduszy na dany rok i będzie stanowiła określony % kosztów rzeczywistych zadania. Podstawą uzyskania dotacji będzie wniosek wraz z oceną stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, która stanowi załącznik Nr 2 do niniejszego opracowania.

Dotacja na zwrot części kosztów związanych z bezpiecznym usunięciem wyrobów zawierających azbest nastąpi tylko wówczas, jeśli właściciel budynku dopełni wymogów prawa w tym zakresie tj.:

- zgłosi organowi administracji architektoniczno-budowlanej na 30 dni przed planowanym terminem robót zamiar wykonania prac,
- demontażu wyrobów zawierających azbest i wywozu odpadów zawierających azbest dokonają firmy posiadające zezwolenie na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, zbiórkę i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Odpady azbestu zostaną wywiezione na składowisko odpadów niebezpiecznych (azbestowych),
- właściciel obiektu zawierającego wyroby azbestowe zawrze z Gminą Miasta Gostynina umowę na dofinansowanie usunięcia pokrycia dachowego z płyt

azbestowo-cementowych. Zwrot części poniesionych kosztów (ustalony jako iloczyn powierzchni demontowanych wyrobów zawierających azbest i kwoty ryczałtu) nie będzie zapłatą za budowlane prace modernizacyjne, a jedynie refundacją zwiększonych kosztów wynikających z traktowania usuniętych płyt azbestowych jako odpadu niebezpiecznego i stosowania specjalnych metod pracy przy jego usuwaniu i wywozie na składowisko odpadów niebezpiecznych. Nie będą refundowane koszty związane z zakupem nowych pokryć dachowych, gdyż celem pomocy jest rozwiązanie problemu niewłaściwego gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest i odpadami azbestowymi. Właściciele budynków, którzy usuną płyty azbestowe z pomocą Gminy Miasta Gostynina otrzymają certyfikat „Budynek przyjazny środowisku”. Burmistrz Miasta będzie się starał o pozyskanie na powyższy cele środków finansowych z innych źródeł (głównie WFOŚiGW oraz innych możliwych źródeł wymienionych w tym rozdziale Programu i nowych, które będą się otwierały w okresie do 2032 roku).

8.6. EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Ministra Finansów, której celem jest efektywne administrowanie środkami pochodzącymi z ekokonwersji polskiego długu.

Zadaniem EkoFunduszu jest dofinansowywanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają przynieść efekt w skali nie tylko regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe w skali europejskiej, a nawet światowej. Służy także ułatwianiu transferu najlepszych technologii oraz stymulowaniu rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

W Statucie EkoFunduszu znajduje się 5 priorytetów, w tym *gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych*.

EkoFundusz udziela wsparcia finansowego w formie preferencyjnych pożyczek lub bezzwrotnych dotacji. Pomoc finansową uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska, a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty pozainwestycyjne.

Maksymalna kwota, jaką może otrzymać jednostka samorządowa wynosi 30% nakładów na projekt. W przypadku jednostek gospodarczych kwota ta wynosi 20%.

W uzasadnionych przypadkach dofinansowanie inwestycji przez fundusz może osiągnąć wielkość 50% nakładów własnych inwestora.

Wszystkie wnioski o dofinansowanie oceniane są w EkoFunduszu z punktu widzenia ekologicznego, technologicznego, ekonomicznego i organizacyjnego. Aby otrzymać pożyczkę lub dotację wszystkie te oceny muszą być pozytywne, a Inwestor musi wykazać się wiarygodnością finansową i posiadaniem zabezpieczeń, a także zapewnieniem pełnego finansowania projektu w części nie objętej dofinansowaniem EkoFunduszu.

8.7. Fundusze Unii Europejskiej

Unia Europejska prowadzi politykę strukturalną, tak aby zwiększyć spójność gospodarczą i społeczną należących do niej państw, co oznacza zmierzanie do zmniejszenia różnic w rozwoju pomiędzy poszczególnymi regionami w Unii.

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

Ponadto istnieje **Fundusz Spójności** będący instrumentem finansowym UE, nie należącym do Funduszy strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę sieci transportowych oraz obiektów ochrony środowiska o znaczeniu ponadregionalnym.

W latach 2007-2013, w wyniku reformy polityki spójności, liczba Funduszy strukturalnych została ograniczona do dwóch: *Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego*. Do głównego nurtu programowania został włączony również Fundusz Spójności, który w latach 2007-2013 będzie podlegał podobnym zasadom, jak Fundusze strukturalne.

Fundusze UE w Polsce w latach 2007-2013

Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony Funduszy na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2007-2013 jest Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia).

Narodowa Strategia Spójności (NSS) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w Polsce w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Łączna suma środków zaangażowanych w realizację NSS w latach 2007-2013 wyniesie około 85,6 mld euro, z czego 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu UE. Narodowa Strategia Spójności będzie realizowana za pomocą 7 programów operacyjnych. Działania inwestycyjne w kraju w zakresie ochrony środowiska w latach 2007-2013 realizowane będą głównie w ramach *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)*.

1 sierpnia 2006 r. Rada Ministrów przyjęła kierunkowo projekt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ), będący jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska w kraju. Na jego realizację Polska w latach 2007-2013 otrzyma z budżetu Unii kwotę ponad 21 mld Euro, z czego na inwestycje ochrony środowiska przeznaczone będzie 4 mld euro. Finansowe środki unijne na ten Program będą pochodziły z dwóch źródeł finansowania – Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Finansowanie działań środowiskowych

W zakresie ochrony środowiska dofinansowanie przewidziano dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji proekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego oraz edukacji ekologicznej. Wsparcie finansowe otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

W ramach programu Infrastruktura i środowisko określono 5 priorytetów, z których priorytet 2 dotyczy gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi.

W ramach tego programu wszystkie priorytety będą realizowane poprzez regionalne programy operacyjne opracowane dla 16 województw.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM) na lata 2007-2013

RPO WM będzie stanowił główny instrument służący realizacji celów zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, przy wykorzystaniu środków z *Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego*. Jednocześnie wpisuje się w cele i priorytety Narodowej Strategii Spójności 2007-2013, która jest podstawą przygotowania w ramach polityki spójności poszczególnych Programów Operacyjnych.

Za opracowanie RPO WM na lata 2007-2013 odpowiedzialny jest Zarząd Województwa, który będzie pełnił funkcję Instytucji Zarządzającej Programem.

RPO WM jest jednym z 16 programów regionalnych, które będą realizować Strategię Rozwoju Kraju 2007-2015 oraz Narodową Strategię Spójności 2007-2013. Jednocześnie jest odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, której podstawę stanowi Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (SRWM). Program będzie realizować cele SRWM, których współfinansowanie będzie możliwe z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W RPO WM zostało określonych 7 priorytetów, z których finansowanie inwestycji w dziedzinie gospodarki odpadami zaklasyfikowano do *Priorytetu IV – Inwestycje w ochronę środowiska*.

W ramach środków unijnych nie mogą być finansowane prace związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest prowadzone przez osoby fizyczne. Wsparcie finansowe mogą otrzymać w tym przypadku samorządy i przedsiębiorcy, jak również organizacje pozarządowe, w tym m.in. związki gmin.

Miasto Gostynin jest członkiem Stowarzyszenia Związku Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego. Warto zainicjować, w ramach Stowarzyszenia obejmującego 13 gmin, wspólną realizację zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest i gospodarowaniem odpadami azbestowymi. Celowe jest również przeprowadzenie analizy możliwości budowy składowiska odpadów azbestowych, gdyż na terenie województwa mazowieckiego brak aktualnie takiego składowiska, a w Wojewódzkim programie usuwania wyrobów zawierających azbest planowana jest budowa 7 składowisk o łącznej powierzchni 28 ha. Z pewnością w gminach Stowarzyszenia można znaleźć dobrą lokalizację takiego składowiska.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego - EOG

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy są instrumentami finansowymi przeznaczonymi dla nowych państw członkowskich Unii Europejskiej. Są to dodatkowe, poza Funduszami Strukturalnymi i Funduszem Spójności, źródła bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Państwami – darczyńcami są 3 kraje EFTA (Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu) - Norwegia, Islandia i Lichtenstein. Kraje te, w zamian za możliwość korzystania ze swobód Jednolitego Rynku, zobowiązały się stworzyć Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, których głównym celem jest wyrównywanie poziomu rozwoju gospodarczego i społecznego w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Rząd polski podpisał w październiku 2004 roku umowy z państwami-darczyńcami, które uregulowały warunki pozyskiwania środków finansowych przez polskich beneficjentów. Przyznana Polsce kwota w wysokości 533,51 mln euro ma być wykorzystana w latach 2004-2009, przy czym ostatni nabór wniosków aplikacyjnych zostanie ogłoszony w 2008 roku. Oba Mechanizmy zostały objęte jednolitymi zasadami i procedurami oraz podlegają jednemu systemowi zarządzania i wdrażania w Polsce.

Pomoc finansowa wypłacana jest w formie refundacji poniesionych kosztów kwalifikowanych, zgodnie z określonym w umowie finansowej harmonogramem wydatkowania.

Środki finansowe w ramach EOG dostępne są na realizację projektów w sześciu obszarach priorytetowych. Jednym z obszarów priorytetowych jest ochrona środowiska poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii.

Do kwalifikujących się projektów w ramach wyżej wymienionego priorytetu należy między innymi organizacja selektywnej zbiórki odpadów, a następnie zagospodarowanie ich poprzez odzysk.

Większość projektów w ramach tego przedsięwzięcia powinna dotyczyć uzupełnienia systemów gospodarowania odpadami komunalnymi przez zbiórkę i recykling odpadów z urządzeń elektronicznych, sprzętu AGD, odpadów opakowaniowych oraz zagospodarowanie odpadów z remontów obiektów budowlanych i z przebudowy infrastruktury drogowej.

Możliwe jest zgłaszanie przedsięwzięć dotyczących innych rodzajów odpadów stałych.

Wnioski można składać do Ministerstwa Środowiska. Po weryfikacji formalnej w języku angielskim, wnioski wysyłane są do Biura MFEEOG do Brukseli.

8.8. Banki

Coraz więcej banków wykazuje zainteresowanie kredytami na przedsięwzięcia proekologiczne. Szczególną rolę odgrywa **Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.)**, który oferuje najwięcej środków w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje ofertą dla samorządów i osób fizycznych.

Bank Ochrony Środowiska ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska.

Udziela kredytów między innymi: na budowę składowisk odpadów i innych obiektów do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zakup urządzeń związanych z usuwaniem odpadów, zakup sprzętu niezbędnego do zorganizowania zbiórki i transportu odpadów. Kredyty z BOŚ umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w 100%. Środki te są oprocentowane w zależności od rodzaju udzielonego kredytu. Podobnie zresztą jest z okresem spłaty i karencji.

BOŚ udziela również kredytów ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW. Przedmiotem kredytowania (udzielanego we współpracy z WFOŚiGW w Warszawie) jest m.in. usuwanie i unieszkodliwianie azbestu. Wnioski kredytowe na ww. działanie należy składać w Banku. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku kwota udzielonego kredytu może wynosić do 70% (w indywidualnych przypadkach do 90%). Maksymalny okres kredytowania to 8 lat (licząc od zakończenia okresu karencji, który w tym przypadku może wynosić do 1 roku).

Warunki kredytowania:

- kwota kredytu: do 70% kosztów zadania (w indywidualnych przypadkach do 90%), tylko na zdjęcie wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwienie odpadów,
- okres kredytowania: do 8 lat licząc od dnia zawarcia umowy kredytowej,
- okres karencji: do 1 roku licząc od dnia zawarcia umowy kredytowej,
- oprocentowanie: zmienne, równe aktualnej wysokości oprocentowania w banku (na podstawie uchwały Zarządu BOŚ S.A.) pomniejszonego o 0,5 s.r.w.

- możliwa refundacja wydatków poniesionych przed udzieleniem kredytu- za zgodą Funduszu
- prowizje: zgodnie z tabelą opłat i prowizji BOŚ S.A.

Szczegółowe informacje na temat rodzajów działalności Banku Ochrony Środowiska można uzyskać ze strony internetowej www.bosbank.pl.

Najbliżej położona placówka:

Oddział Operacyjny w Płocku

09-402 Płock

ul. A. Gradowskiego 11

(0-24) 268-72-03

(0-24) 268-72-01

godziny otwarcia:

pn.-pt. 8.00-18.00

Kredyty komercyjne

Komercyjne kredyty bankowe ze względu na duże koszty finansowe związane z oprocentowaniem, nie powinny być brane pod uwagę jako podstawowe źródła finansowania inwestycji, lecz jako uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych. Samorządy są obecnie postrzegane przez banki jako interesujący i wiarygodni klienci, stąd dostęp do kredytów jest coraz łatwiejszy. Warunki komercyjnych kredytów inwestycyjnych udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego są zazwyczaj każdo-razowo negocjowane indywidualnie.

9. Wdrażanie i monitoring Programu.

Wdrażanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest jest bardzo ważne, bowiem od niego zależy będzie czy ten Program realizowany będzie zgodnie z harmonogramem działań, czy będzie dokumentem „żywym”, ocenianym i aktualizowanym w zależności od warunków jego realizacji .

Wdrażanie programu powinno być spójne z „Programem ochrony środowiska miasta Gostynina” oraz powiązane z:

- „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”,
- „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego”.

Zasadami wdrażania programu są:

- odpowiedzialność za wdrażanie Programu tj. wybór osoby odpowiedzialnej za realizację Programu,
- spójność z programami i planami na poziomie kraju, województwa i powiatu,
- zasada uaktualniania Programu,
- zasada współpracy w realizacji Programu oparta na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego,
- zasada ciągłej edukacji ekologicznej i dostępu społeczeństwa do informacji o realizacji Programu.

Ważnym jest, iż projekt Programu przedstawiony został do konsultacji społecznych. Należy dołożyć wszelkich starań, aby społeczność Gostynina, firmy i organizacje pozarządowe włączyć do realizacji Programu.

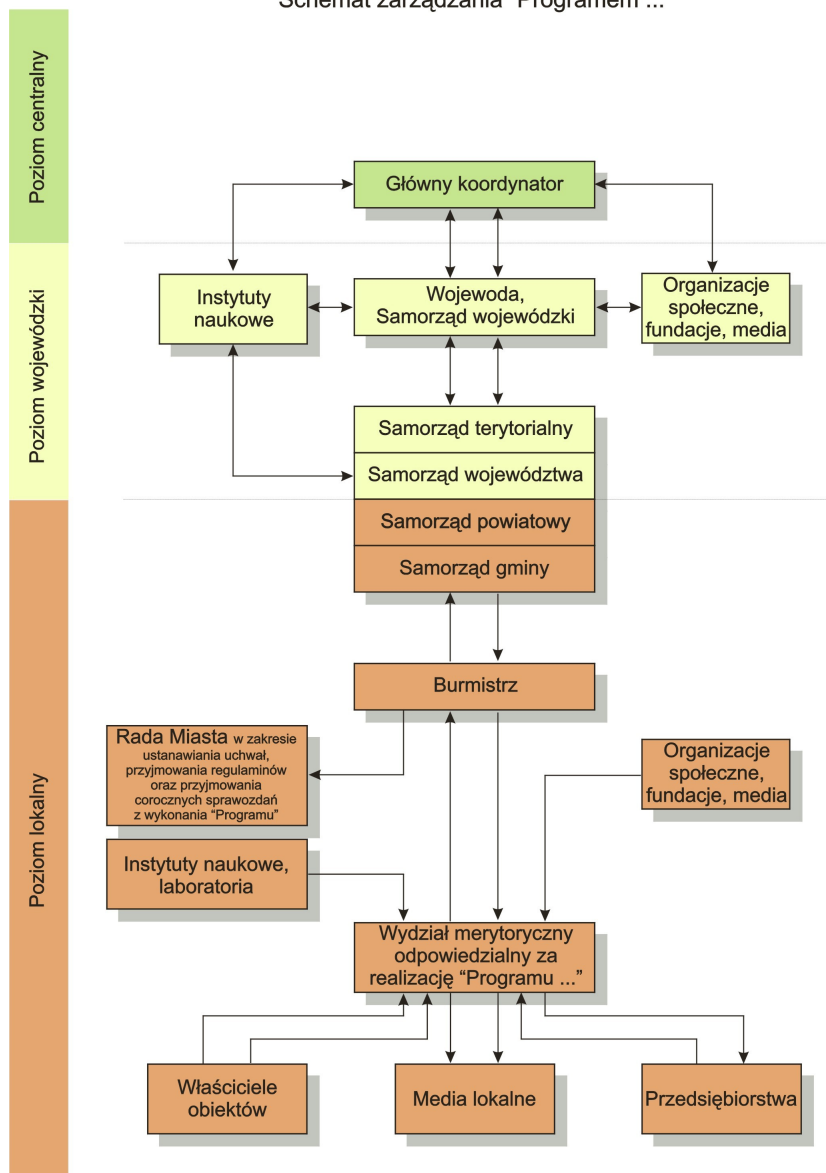
Podniesie to nie tylko świadomość ekologiczną społeczeństwa, ale przede wszystkim zaktywizuje mieszkańców, grupy społeczne do działań prośrodowiskowych.

Harmonogram zadaniowy służy osiągnięciu celu strategicznego, a tym samym poprawie jakości życia mieszkańców i gości Gostynina. Dzięki temu harmonogramowi Rada Gminy Miasta Gostynina będzie przeznaczała w budżecie środki na realizację Programu. Miasto Gostynin będzie też mogło się ubiegać o środki polskich funduszy ochrony środowiska i EU na realizację zadań Programu. Mogło będzie brać udział w konkursach na realizację zadań związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest wymaga koordynacji działań podejmowanych przez wszystkie jednostki odpowiedzialne.

Niezbędnym elementem „Programu...” jest powołanie Głównego Koordynatora, jako osoby odpowiedzialnej za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw w jego wdrażaniu. Zgodnie z Krajowym oraz Wojewódzkim programem usuwania azbestu poniżej przedstawiono schemat zarządzania „Programem....

Schemat zarządzania "Programem ..."

Program usuwania azbestu powinien być uważany za żywy dokument podlegający aktualizacji. Wynika to z obowiązku właścicieli i użytkowników budynków i obiektów przedkładania corocznych informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich występowania:

- oceny stanu i bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest w okresie co roku lub co 5 lat (w zależności od stanu technicznego wyrobów zawierających azbest),
- informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone.

Sposób monitorowania gospodarki odpadami, w tym odpadami zawierającymi azbest, został określony w ustawie o odpadach (Art. 37). Podstawowe informacje o odpadach będą gromadzone w bazach prowadzonych przez Marszałka Województwa Mazowieckiego. System stanowi podstawowe źródło informacji o odpadach przy opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie realizacji planów gospodarki odpadami.

Monitoring ilości, przepływu i zagospodarowania odpadów opiera się generalnie na ich ilościowej i jakościowej ewidencji prowadzonej przez posiadaczy odpadów. Wymóg ewidencjonowania odpadów, został określony w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Tekst jednolity Dz. U. 2007 Nr 39, poz. 251 z późniejszymi zmianami).

Na podstawie zbiorczych zestawień danych oraz informacji uzyskanych od wojewody i starosty, wójta, burmistrza, prezydenta miasta, marszałek województwa prowadzi wojewódzką bazę danych o wytwarzaniu i gospodarowaniu odpadami wraz z rejestrem udzielonych zezwoleń w zakresie wytwarzania i gospodarowania **odpadami oraz sporządza raport wojewódzki**, który przekazuje Ministrowi Środowiska, prowadzącego centralną bazę danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami.

Jedną z najefektywniejszych metod monitorowania Programu jest kontrola zmian wybranych wskaźników realizacji Programu. Lista wskaźników do oceny wdrażania Programu będzie przedmiotem aktualizacji w zależności od danych zebranych w trakcie realizacji zadań.

Tabela 11. Wskaźniki monitorowania realizacji „Programu...” z terenu miasta Gostynina

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Lata		
			2008	2009	...
1.	Liczba, jakość i skuteczność wydawnictw, publikacji, kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	ilość/opis			
2.	Liczba szkół uczestniczących w kampaniach związanych z usuwaniem azbestu	ilość/opis			
3.	Ilość interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	ilość/opis			
4.	Szkolenia kadry administracji gminy w zakresie problematyki azbestowej	ilość/opis			
5.	Inicjatywy władz gminy w zakresie problematyki azbestowej	ilość/opis			
6.	Inicjatywy społeczności lokalnej w zakresie problematyki azbestowej	ilość/opis			
7.	Ilość obiektów, instalacji z wyrobami zawierającymi azbest: - pokryć dachowych • osób fizycznych • - osób prawnych	szt./m ² szt./m ²			
	- rury z azbestocementu	mb			
8.	Ilość wyrobów azbestowych na terenie miasta, w tym: - pokryć dachowych: • osoby fizyczne • osoby prawne	Mg Mg kg			
	- rury z azbestocementu	Mg			
	Stopień pilności w usuwaniu wyrobów zawierających azbest				
9.	• stopień I	szt. %			
	• stopień II	szt. %			
	• stopień III	szt. %			
10.	Ilość wytworzonych odpadów azbestowych, w tym	Mg/rok			
	- pokryć dachowych	m ² /Mg/rok			
	- filarków międzyokiennych	mb, Mg/rok			
	- odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym (rury z azbestocementu) - innych (jakich)	mb Mg/rok			
11.	Procentowy udział usuniętych wyrobów azbestowych w zinventaryzowanej masie wyrobów	%			
12.	Środki finansowe przeznaczone na usuwanie wyrobów zawierających azbest: - własne - zewnętrzne	zł./rok			
	Środki finansowe wykorzystane na realizację Programu w danym roku: - własne	zł./rok			

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Lata		
			2008	2009
1.	Liczba, jakość i skuteczność wydawnictw, publikacji, kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	ilość/opis			
	- zewnętrzne				
14.	Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu w danym roku:	%			
	- własne				
	- zewnętrzne				

10. Wnioski z oddziaływania na środowisko Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Na podstawie analizy aktualnego stanu w zakresie wyrobów zawierających azbest i gospodarki odpadami zawierającymi azbest w mieście Gostyninie określono problemy dotyczące wpływu na środowisko i zdrowie ludzi wyrobów zawierających azbest w Gostyninie. Są one następujące:

- nie przeprowadzono pełnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
- tylko w 11,4% zinwentaryzowanych obiektów określono termin usunięcia wyrobów zawierających azbest (wielu z właścicieli obiektów jako przyczynę braku określenia terminu podaje kłopoty finansowe),
- tylko w 10,5% zinwentaryzowanych obiektów oceniono stan i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- w nielicznych przypadkach dokonano zgłoszenia usunięcia wyrobów zawierających azbest do właściwych organów administracji publicznej,
- w woj. mazowieckim brak obecnie składowiska do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest,
- na terenie miasta Gostynina nie stwierdzono występowania „dzikich składowisk” odpadów azbestowych,
- brak informacji o stężeniu włókien azbestu w powietrzu, a także w środowisku pracy z azbestem w Gostyninie,
- nie znane są przypadki zachorowań na choroby, których przyczyną może być wdychanie włókien azbestowych.

Na podstawie analizy ww. problemów można stwierdzić, iż wyroby zawierające azbest występujące w budynkach mieszkalnych, gospodarczych, przemysłowych Gostynina są w różnym stanie technicznym. Większość wyrobów zawierających azbest ma czas życia kilkunastoletni, a najmłodsze mają już co najmniej 11 lat (od 1997 r. wprowadzono w Polsce zakaz stosowania wyrobów azbestowych). Okres użytkowania wyrobów azbestowych określa się na 25-30 lat. Niektórzy właściciele i zarządcy obiektów określają stan techniczny wyrobów zawierających azbest jako zły (I, II stopień pilności usuwania wyrobów). Znaczna część ich jest popękana, część jest niczym niezabezpieczona. Taka sytuacja może powodować emisję włókien azbestu do środowiska, zanieczyszczenie powietrza, wód powierzchniowych, gleb i negatywny wpływ na zdrowie ludzi. Ważne jest, aby zarządcy i właściciele obiektów wiedzieli o tych negatywnych skutkach, znali procedury postępowania z wyrobami oraz odpadami zawierającymi azbest.

Aktualna sytuacja w zakresie występowania wyrobów zawierających azbest jest nie do przyjęcia i wymaga podjęcia realizacji zadań określonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym Programu.

Planowany w Programie harmonogram działań, przypisanie konkretnego zadania do realizacji odpowiedniej osobie, instytucji, firmom, organom administracji publicznej spowoduje:

- prawidłowe postępowanie z odpadami zawierającymi azbest w zakresie magazynowania, zbierania, transportu i unieszkodliwiania,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gostynina i ich aktywności do działań prośrodowiskowych.

Realizacja zaplanowanych działań wpłynie na poprawę jakości środowiska i komfortu życia mieszkańców:

- poprawi się stan czystości powietrza w Gostyninie i na stanowiskach pracy związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, zbieraniem i transportem odpadów azbestowych,
- ograniczy się proces degradacji gleby w związku z niedopuszczeniem do lokalizacji „dzikich składowisk odpadów”,
- poprawi się krajobraz Gostynina i okolic, na skutek: niedopuszczenia do tworzenia „dzikich składowisk odpadów azbestu”, wymiany pokryć dachowych, filarów międzyokiennych azbestowo-cementowych na inne materiały przyjazne dla środowiska, zdrowia ludzi,

- chronione będą tereny nadrzeczne, przyjeziorne, leśne zadrzewienia na skutek niedopuszczenia do lokalizacji „dzikich składowisk” odpadów, i likwidacji ewentualnych „dzikich składowisk”,
- zmniejszy się bezrobocie, ponieważ firmy pracujące przy demontażu wyrobów zawierających azbest mogą zatrudnić mieszkańców Gostynina po uprzednim ich przeszkoleniu,
- pomiary stężeń włókien azbestowych w powietrzu i w środowisku pracy podawane do publicznej wiadomości zwiększą informację społeczeństwa o stanie środowiska,
- miasto Gostynin może być inicjatorem działań w Stowarzyszeniu Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego w celu wspólnej realizacji zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest i gospodarowaniem wyrobami azbestowymi. Jeśli udałoby się zlokalizować składowisko odpadów azbestu, to do budżetu gminy na terenie której zlokalizowany byłby obiekt, wpływałyby znaczące środki z tytułu opłat za składowanie odpadów.

W wyniku realizacji Programu możliwe jest także występowanie negatywnego oddziaływania na środowisko. Najważniejszym zagrożeniem dla środowiska jest:

- nieterminowe realizowanie zadań,
- brak aktywności właścicieli i zarządców obiektów w realizacji zadań, w tym zwłaszcza w pełnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, ocenie stanu technicznego wyrobów zawierających azbest, nie stosowanie się do procedur związanych z demontażem wyrobów, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest,
- brak środków finansowych na realizację zadań,
- brak możliwości unieszkodliwiania odpadów w najbliższej okolicy.

Na jakość środowiska mogą także wpływać:

- niesolidni wykonawcy demontujący wyroby zawierające azbest,
- niewłaściwe postępowanie firm zbierających i transportujących odpady azbestu, co szczególnie może pogarszać:
 - jakość powietrza,
 - wzrost poziomu hałasu.

Aby ograniczyć negatywny wpływ realizacji Programu na środowisko i zdrowie ludzi należy:

- konsekwentnie stosować obowiązujące przepisy prawa w zakresie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi i wyrobami zawierającymi azbest. W razie nieprzestrzegania przepisów stosować przepisy o odpowiedzialności administracyjnej i karnej w ochronie środowiska. Konieczna jest tu kontrola i ścisła współpraca organów administracji publicznej, sądu, prokuratury, WIOŚ, PIS, PIP,
- bardzo pomocny w realizacji zadań byłby regionalny system gospodarowania odpadami zawierającymi azbest np. w ramach Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego,
- konieczna jest permanentna, szeroka edukacja ekologiczna społeczeństwa, ukierunkowana na kreowanie pozytywnych zachowań dla wyrobów i odpadów zawierających azbest. Należy prowadzić akcję informacyjno-edukacyjną poza przewidzianym prawem dostępem do informacji o środowisku, ukierunkowaną na pozyskiwanie aktywności mediów dla informacji społeczeństwa.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów w mieście Gostyninie do 2032 r. przyczyni się do wyeliminowania niebezpiecznych odpadów zawierających azbest, poprawy jakości powietrza, powierzchni ziemi i krajobrazu w Gostyninie.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Opracowanie” Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Gostynina w latach 2008-2032” związane jest z realizacją zapisów zawartych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium *Polski*”, który to został przyjęty przez Radę Ministrów RP 14 maja 2002 roku.

Realizacja programy założona jest na lata 2003-2032. W programie przewidziano zadania realizowane na poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym. W Programie, w rozdziale poświęconym szczegółowemu zakresowi zadań realizowanych na poszczególnych poziomach administracji, określono zadania dla samorządów gmin (uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

w planach gospodarki odpadami, współpracę z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem, przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu, przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu...”).

W związku z powyższym oraz ze względu na dużą szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzi i środowiska, rozwój zrównoważony miasta Gostynna z priorytetowymi rozwiązaniami turystyki, rekreacji, wypoczynku – Term Gostynińskich, Burmistrz Miasta Gostynina postanowił opracować „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w mieście Gostyninie w latach 2008-2032”.

Głównym celem Programu jest wskazanie działań, mechanizmów i źródeł finansowania, które pozwolą na wyeliminowanie wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Gostynina. Realizacja Programu planowana jest w horyzoncie czasowym lat 2008-2032, co jest zgodne z zapisami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego”.

Realizacja przyjętych celów wymaga podjęcia następujących zadań, które zostaną uwzględnione w Programie:

- oszacowanie ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenia na terenie miasta Gostynina,
- dokonanie oceny stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest w perspektywie do 2032 roku,
- oszacowanie jednostkowych kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie możliwości technicznych, organizacyjnych, finansowych bezpiecznego gospodarowania odpadami azbestowymi,
- organizacja kampanii edukacyjnej w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest i odpadami azbestowymi,
- przedłożenie propozycji odnośnie udzielania przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji Programu,
- określenie źródeł finansowania prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca władz miasta z innymi organami administracji publicznej i firmami w zakresie usuwania azbestu,
- prowadzenie monitoringu realizacji Programu.

Przystępując do opracowywania „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Gostynina w latach 2008 – 2032” podjęto działania zmierzające do uzyskania jak najpełniejszej informacji o obiektach zawierających azbest. Ustalenie rzeczywistej ilości wyrobów, określenie stanu technicznego i rozmieszczenia jest podstawą opracowania Programu zmierzającego do określenia konkretnych działań. W wyniku podjętych działań zinwentaryzowano:

- 332 obiekty o łącznej powierzchni 51 110,73 m² i masie 562,21 Mg płyt azbestowo-cementowych.
- 2 obiekty liniowe – sieci wodociągowej o długości 1498 mb i masie 20,5 Mg.

Najwięcej wyrobów zawierających azbest znajduje się na ulicach:

- Wspólnej (3 888 m²),
- Klonowej (3 105 m²),
- Kolonia (2 872,6 m²),
- Leśnej (2 451,4 m²),
- Krośniewickiej (2 379,05 m²),
- Żeromskiego (2 221,9 m²),
- Czapskiego (2 157,51 m²).

W mieście Gostyninie 70,95% wyrobów azbestowych zabudowana jest w budownictwie indywidualnym, 20,3% w budownictwie wielorodzinnym, 5,2% w budownictwie przemysłowym i gospodarczym, 3,5% stanowią rury azbestowo-cementowe. Brak w Gostyninie czystego azbestu. Powyższe dane nie odzwierciedlają stanu faktycznego w zakresie wyrobów zawierających azbest występujących w mieście Gostyninie, co związane jest z brakiem pełnej informacji o ilości i lokalizacji tych wyrobów.

Z przeprowadzonej analizy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wynikają następujące wnioski:

- zaledwie w 10,5% budynków, w których zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest dokonano oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, co jest bardzo niepokojącym zjawiskiem. Większość właścicieli, zarządców obiektów, w których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest nie dokonała takiej oceny, a

nawet ci, którzy dokonali oceny, nie przedłożyli stosownej informacji Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Gostyninie.

- w trybie pilnym należy spowodować dopełnienie ww. obowiązków. Pamiętać należy, iż w przypadku braku oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest PINB może ukarać mandatem do 1 tys. zł. Kara ta może być nakładana do skutku. Podobnie w przypadku nie przedłożenia okresowej informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscach wykorzystywania grozi grzywna (art. 346 ust. 1 POŚ). Grzywna może być wymierzona osobie prawnej za brak odpowiedniej dokumentacji na temat rodzaju, ilości i miejsca występowania azbestu (art. 346 ust.2 POŚ).
- Wyroby zawierające azbest znajdują się na zewnątrz budynków. Są to wyroby „twarde” i przy prawidłowej ich eksploatacji można poczekać z terminem ich usunięcia. Tylko w jednym przypadku ustalono I stopień pilności usuwania wyrobów zawierających azbest; dla 7 budynków mieszkalnych wielorodzinnych ustalono II stopień pilności,
- przy kolejnym przeglądzie obiektów zawierających wyroby z azbestu należy dokonać wnikliwej oceny ich stanu, a w sytuacjach wątpliwych korzystać z pomocy specjalisty,
- przepisy prawne pozwalają na dalsze użytkowanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej $>1000 \text{ kg/m}^3$ pod warunkiem:
 - braku widocznych uszkodzeń mogących stanowić warunki dla emisji pyłu azbestu do środowiska
 - zabezpieczenia wyrobów powłoką ochronną posiadającą aprobatę techniczną lub szczelną zabudowę,
 - przestrzegania wymagań w zakresie ochrony środowiska.

Możliwości bezpiecznego usuwania azbestu i gospodarowania odpadami azbestowymi uzależnione są od możliwości technicznych, organizacyjnych i finansowych, które zostały szczegółowo opisane w niniejszym Programie w rozdziale 6. Wskazano tutaj niezbędne działania i procedury wynikające z wymogów prawa, które zapewnią prawidłowe postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest. Wskazano również firmy zajmujące się usuwaniem wyrobów i gospodarką odpadami zawierającymi azbest. Starosta Gostyniński w ostatnim okresie wydał 23 decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi

zawierającymi azbest na terenie powiatu gostyńskiego oraz 2 decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi i jednocześnie zezwalające na zbieranie i transport do miejsca unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Jednym z elementów niezbędnych do realizacji Programu jest opracowanie harmonogramu finansowo-rzeczowego realizacji przyjętych zadań.

W związku z koniecznością zapewnienia spójności z „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego” okres do 2032 r. podzielono na trzy przedziały czasowe obejmujące lata:

- I 2008 – 2012
- II 2013 – 2022
- III 2023 – 2032.

W Programie uwzględniono zadania, wskazano odpowiedzialność jednostek i podmiotów za wykonanie określonych działań. Po każdym okresie zostanie oceniona realizacja programu i dokonana jego aktualizacja. Harmonogram realizacji zadań został przedstawiony w rozdziale 7 w tabeli 8. Realizacja Programu wymaga środków w wysokości co najmniej 4 660 tys. zł.

W rozdziale 8 przedstawiono możliwości finansowania Programu. Środki na finansowanie zadań związanych z Programem pochodzić mogą z następujących źródeł:

- środków własnych właścicieli i zarządców budynków i obiektów zawierających azbest,
- budżetu Państwa,
- środków własnych samorządu terytorialnego,
- środków prywatno-publicznych,
- Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Funduszy Unii Europejskiej,
- EkoFunduszu,
- kredytów udzielanych na preferencyjnych warunkach,
- komercyjnych kredytów bankowych.

Wdrażanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest jest bardzo ważne, bowiem od niego zależeć będzie czy zostaną zrealizowane zakładane cele strategiczne.

Zasadami wdrażania Programu są:

- odpowiedzialność za wdrażanie Programu tj. wybór osoby odpowiedzialnej za realizację Programu,
- spójność z programami i planami na poziomie kraju, województwa i powiatu,
- zasada uaktualniania Programu,
- zasada współpracy w realizacji Programu oparta na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego,
- zasada ciągłej edukacji ekologicznej i dostępu społeczeństwa do informacji o realizacji Programu.

Niezbędnym elementem „Programu...” jest powołanie Głównego Koordynatora jako osoby odpowiedzialnej za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw w jego wdrażaniu.

W celu kontroli efektów realizacji „Programu” prowadzony będzie systematyczny monitoring oparty m.in. o sprawozdawczość prowadzoną przez posiadaczy wyrobów zawierających azbest oraz wytwórców odpadów azbestowych.

Jedną z najefektywniejszych metod monitorowania Programu jest kontrola zmian wybranych wskaźników realizacji Programu. Lista wskaźników do oceny wdrażania Programu będzie przedmiotem aktualizacji w zależności od danych zebranych w trakcie realizacji zadań.

Stały nadzór i kontrola nad realizacją Programu pozwolą na zrealizowanie celu nadrzędnego: usunięcia wyrobów zawierających azbest z miasta Gostynina.

Wyciąg z opracowania „Azbest – Informator”

strona internetowa Ministerstwa Gospodarki <http://www2.mg.gov.pl/>

Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II . Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

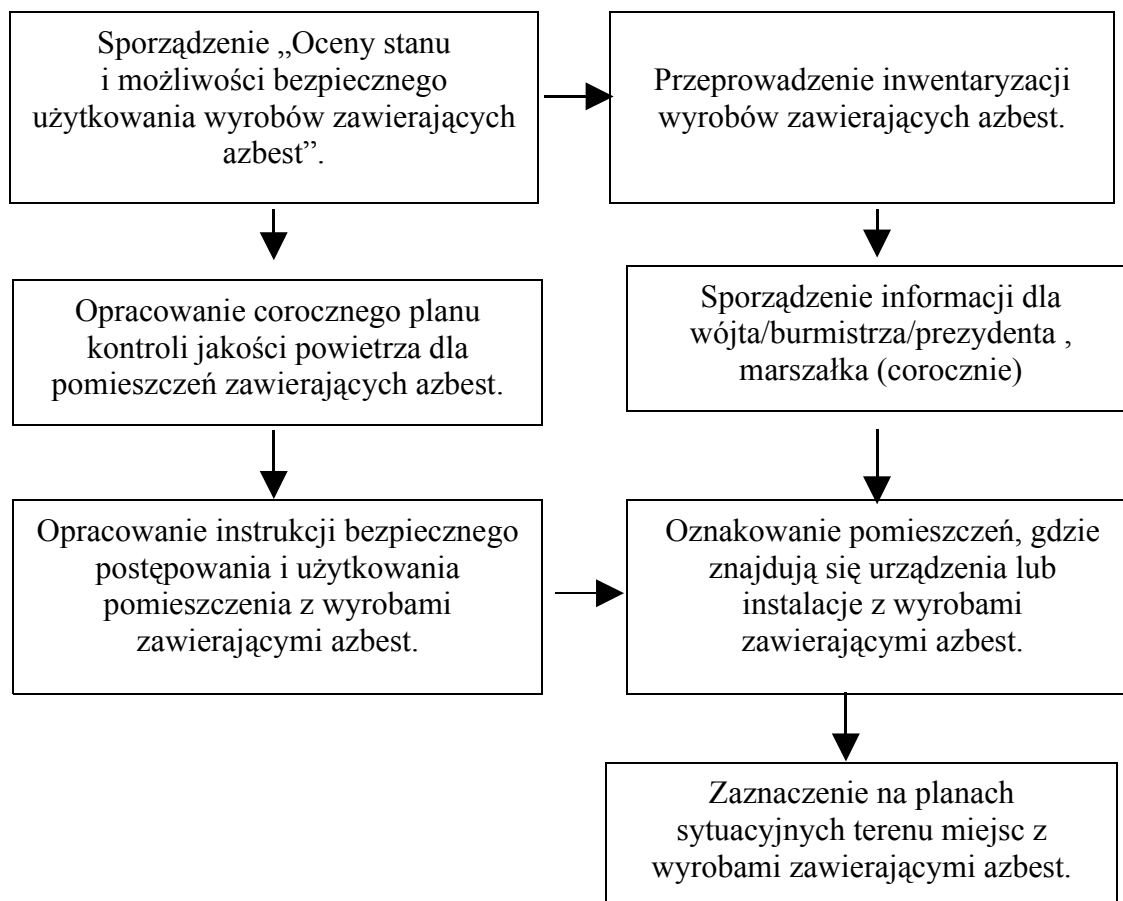
Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

PROCEDURA 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje cały okres, w którym budynek, budowla, instalacja lub urządzenie przemysłowe oraz teren, niezależnie od ich wielkości lub stanu, charakteryzuje się tym, że znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik 2). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- po roku, jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – w terminie do 30-u dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej „Oceny..”.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest. Wzory informacji według załączników:

Załącznika nr 3 – Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

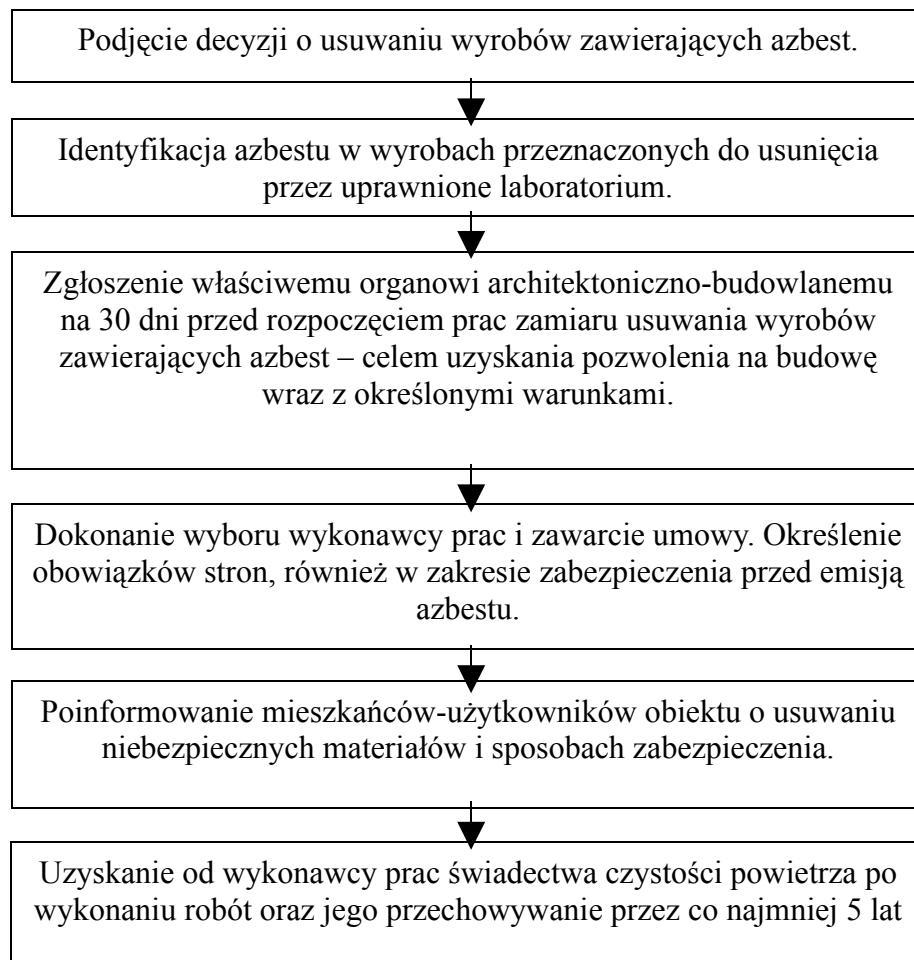
Załącznika nr 4 – Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

P R O C E D U R A 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli, zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

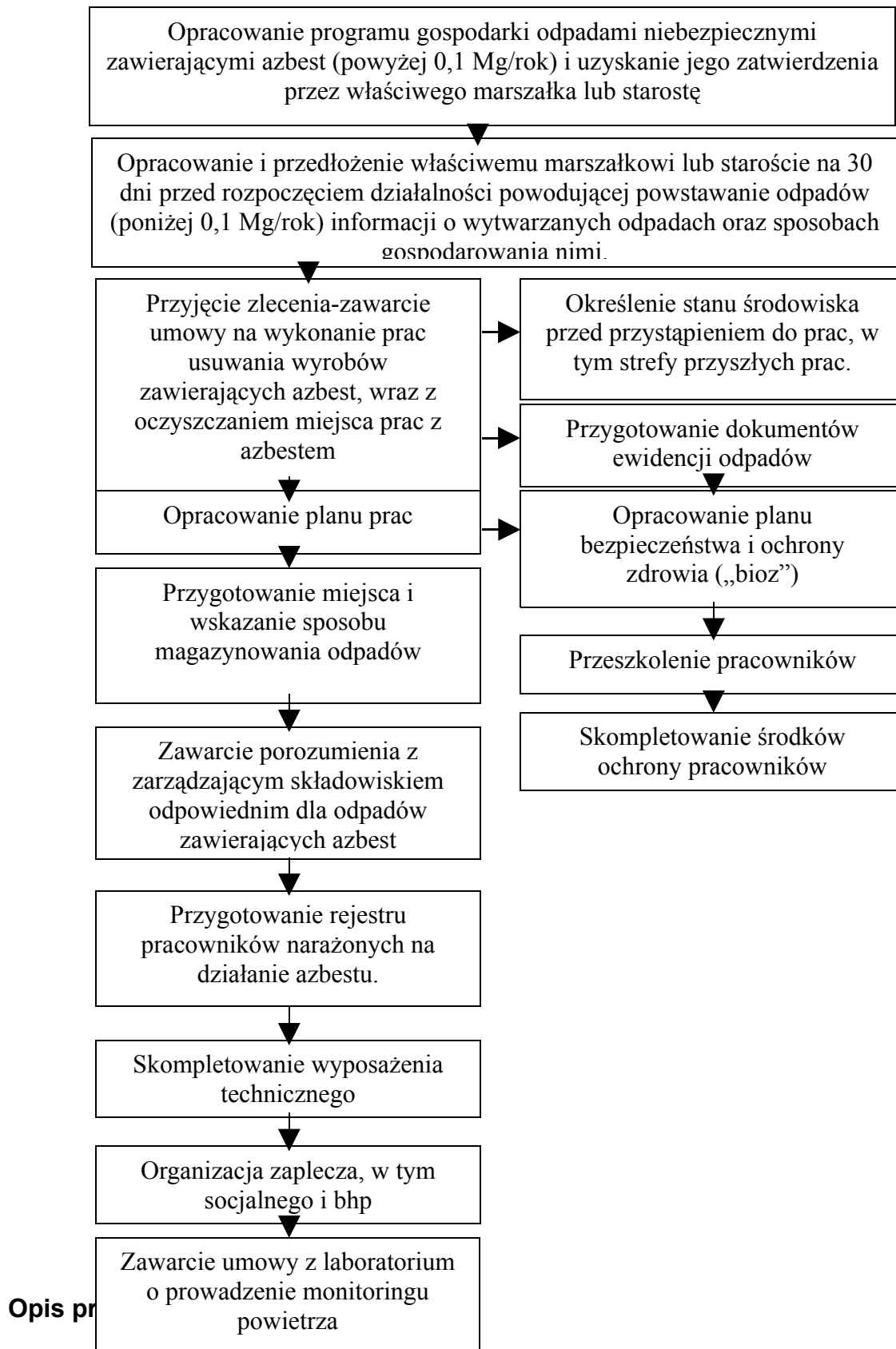
Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30, ust. 7 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac- wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5-let, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

P R O C E D U R A 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

W rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz.U. z 2007 r. Nr 39, poz.251), „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”. A więc wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Z powyższej definicji wynika, że wytwórcą odpadów może być np. właściciel lub zarządzający, który we własnym zakresie wykonuje prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest i zleca do wykonania tylko część robót. W takim przypadku na nim też spoczywać będą wszystkie obowiązki wynikające z przepisów i procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 100 kg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest oraz uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, marszałka lub starostę.

Marszałek zatwierdza programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obligatoryjne, a starosta dla pozostałych przedsięwzięć.

Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej program, powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych, przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytworzenia w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- szczegółowy opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- wskazanie rodzaju, miejsca i sposobu magazynowanych odpadów.

Wniosek składa się na 2 miesiące przed rozpoczęciem działalności w wyniku, której powstają odpady.

Wytwórca odpadów, wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych, na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów, opracowuje i składa właściwemu marszałkowi lub staroście informację w 4-ch egzemplarzach, o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania. Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować; właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649) i zawierać:

- a) identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
- b) informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
- c) zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- d) ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwany "planem bioz", obejmujący m.in.:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
- informację o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych, w tym:
 - a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed skutkami zagrożeń,
 - c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 2.04.2004 r. (Dz.U. Nr45, poz. 280) oraz przez upoważnioną instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu (przepisy Kodeksu Pracy).

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- karta przekazania odpadu (załącznik nr 6).

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót zawrzeć umowę z zarządzającym składowiskiem, odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub przygotowana kwatera na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie

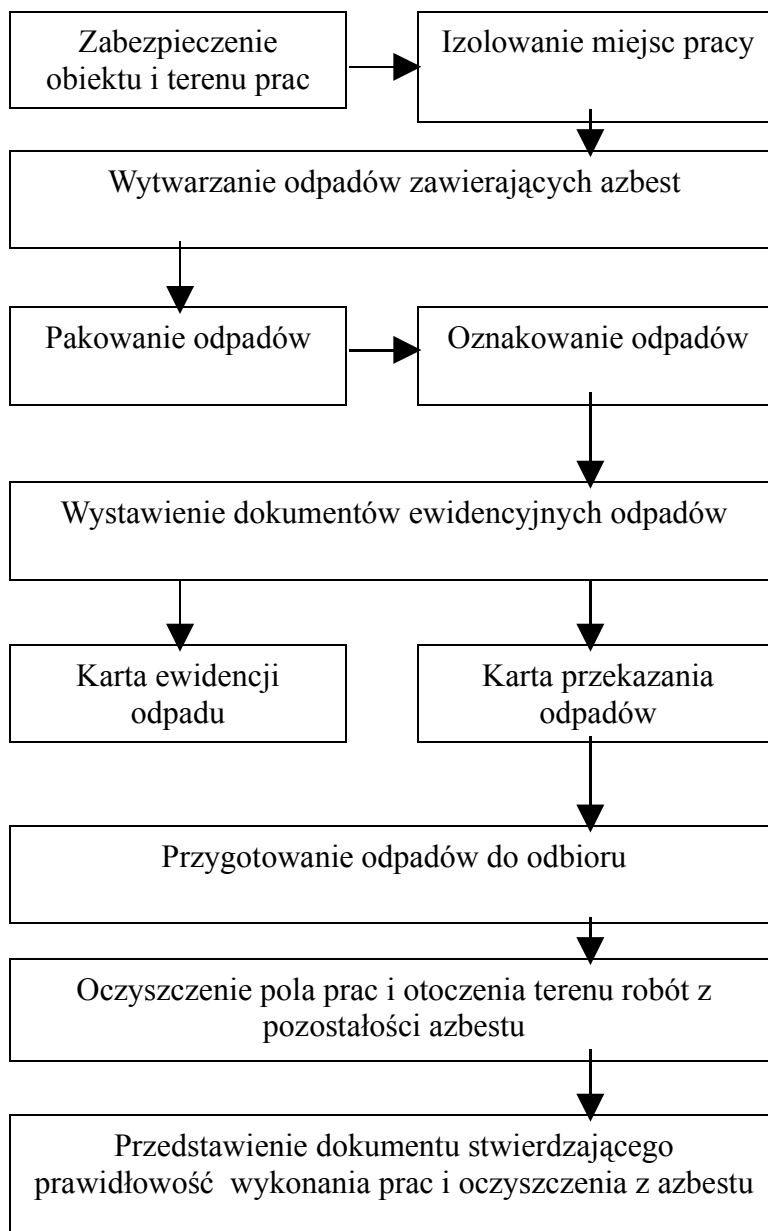
należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie - czyste i brudne,
- pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

P R O C E D U R A 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz z oczyszczaniem obiektu, terenu, instalacji z azbestu.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców (wytwórców odpadów) prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczną odległość od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 1 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem - krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyty, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy, w tym również z wyrobami zawierającymi krokolid.
- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest powinny zostać szczelnie opakowane i magazynowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m³ (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona

lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

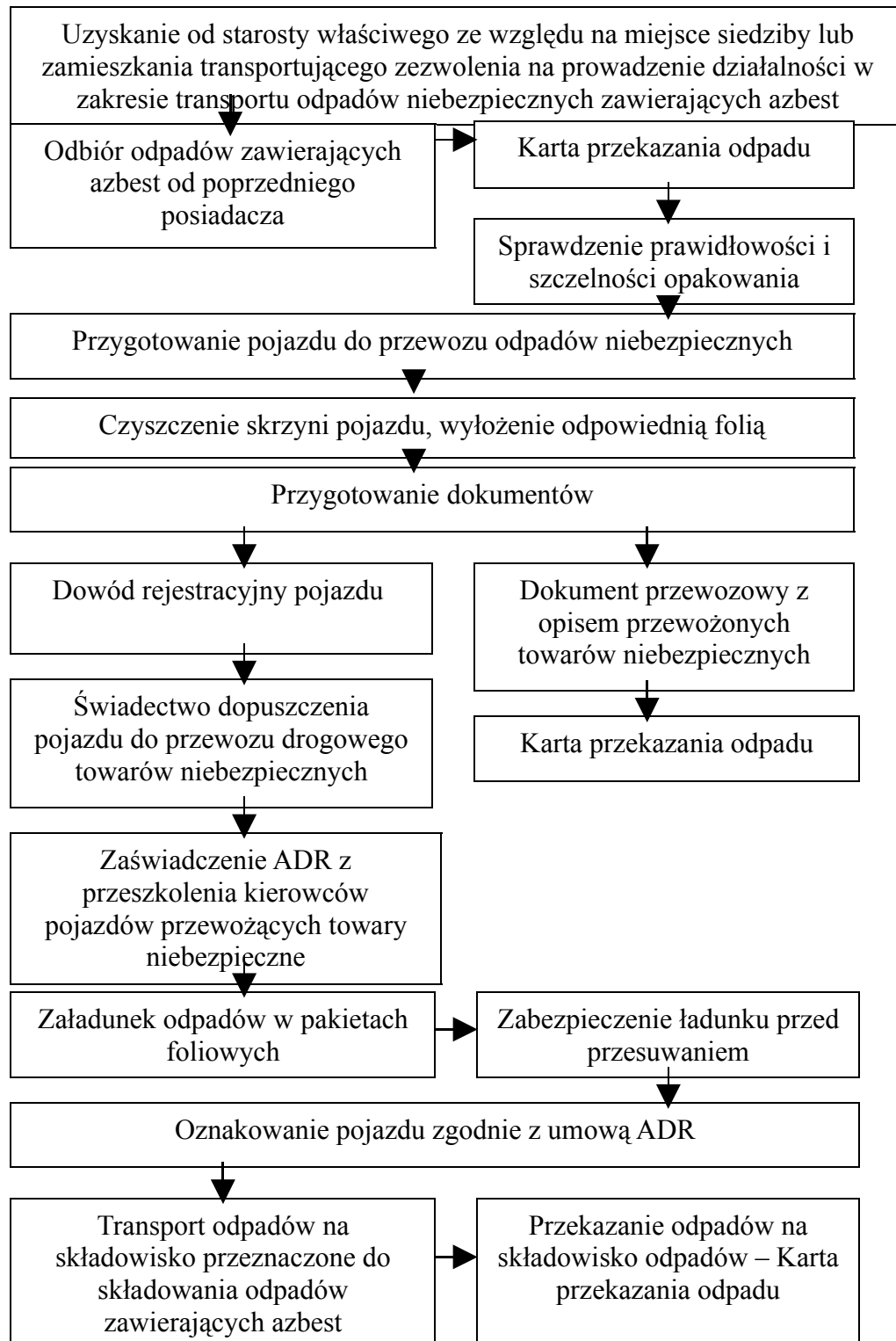
W obiekcie przylegającym do strefy prac należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię o grubości co najmniej 0,2 mm. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

- kartę ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- kartę przekazania odpadów (załącznik nr 6).

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko-skutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

PROCEDURA 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania dotyczących przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania transportującego odpady.

Wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów powinien zawierać:

1. Wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do zbierania lub transportu, w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów.
2. Oznaczenie obszaru prowadzenia działalności w przypadku transportującego odpady lub miejsca prowadzenia działalności w przypadku zbierającego odpady.
3. W przypadku zbierającego odpady wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów, a także opis sposobu dalszego gospodarowania odpadami .
4. Wskazanie sposobu i środków transportu odpadów.
5. Przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów.
6. Przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Transportujący odpady nie jest posiadaczem odpadów.

Do obowiązków prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie transportu odpadów na składowisko należy :

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych, posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,

- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu dokształcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nieodblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

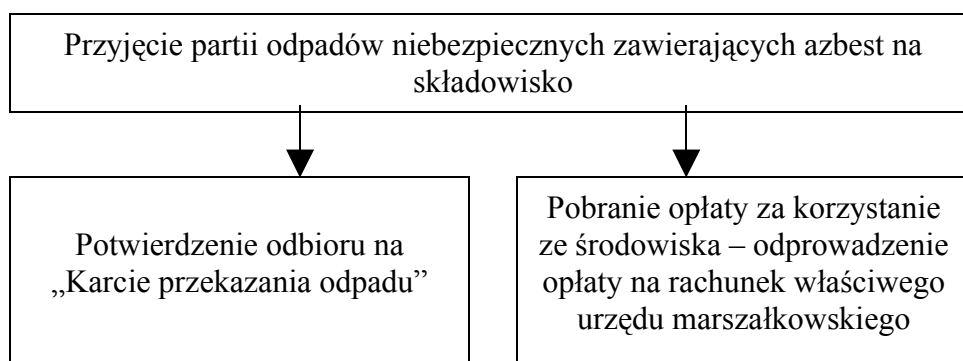
Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku,

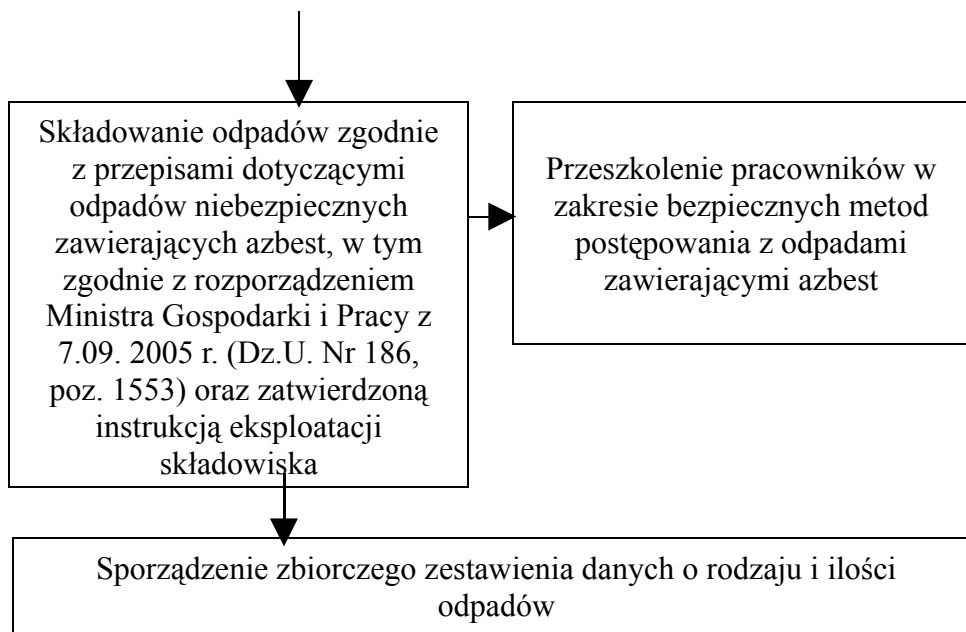
gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z odpadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesunęły się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

PROCEDURA 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu i zasad postępowania dotyczących składowania na składowiskach odpadów lub w wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk odpadów przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis procedury

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnić deponowanie odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- wykorzystać racjonalnie pojemność eksploatacyjną składowiska.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Składowisko odpadów azbestowych powinno być zakończone na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia, a następnie wypełnione ziemią do powierzchni terenu.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji marszałek.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest opłatę za korzystanie ze środowiska, którą odprowadza na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Dla składowisk odpadów zawierających azbest o kodach 17 06 01* i 17 06 05* nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji marszałek po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Wzory inwentaryzacji i oceny stanu technicznego wyrobów azbestowych, ewidencji odpadów

Załącznik 2

Załączniki do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy
i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. (poz. 649)

Załącznik nr 1

WZÓR

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II. Rodzaj azbestu			
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0

IV. Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem			
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI. Wykorzystanie pomieszczenia			
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII. Usytuowanie wyrobu			
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny
Stopień pilności I	
(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie)	65 i więcej punktów
Stopień pilności II	
(ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku)	powyżej 35 do 60 punktów
Stopień pilności III	
(ponowna ocena w terminie do 5 lat)	do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....

Oceniający nazwisko i imię

.....

Właściciel / Zarządca

.....
Adres

data

¹⁾ Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz.1876).

²⁾ Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.

³⁾ Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.

⁴⁾ Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

Załącznik 3

Załącznik nr 2

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres
.....
.....
2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
 - a) osoba prawna — nazwa, adres
 - b) osoba fizyczna — imię, nazwisko i adres
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
 - a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾
 - b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
.....

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” — załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE
ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

1. Miejsce, adres
2. Właściciel/zarządca*):
- a) osoba prawna — nazwa, adres,
- b) osoba fizyczna — imię, nazwisko i adres
3. Tytuł własności.....
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
7. Planowane usunięcia wyrobów:
- a) sposób
- b) przez kogo
- c) termin
8. Inne istotne informacje⁴⁾

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

4) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Środowiska
z dnia 14 lutego 2006 r. (poz. 213)

Załącznik nr 1

WZÓR

KARTA EWIDENCJI ODPADU ^a				Nr karty		Rok kalendarzowy			
Kod odpadu									
Rodzaj odpadu									
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ^b									
Posiadacz odpadów ^c				Adres ^d					
Nr REGON				Telefon/faks					
Działalność w zakresie: ^e									
W		Zb		Od		Un			
☐		☐		☐		☐			
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^f	Masa przyjętych odpadów [Mg] ^f	Nr karty przekazania odpadu	Gospodarowanie odpadami				Imię i nazwisko osoby sporządzającej	
				We własnym zakresie					Odpady przekazane innemu posiadaczowi odpadów
				masa [Mg] ^{f, g}	metoda odzysku R ^h	metoda unieszkodliwiania D ⁱ	masa przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części [Mg] ^j	masa [Mg] ^f	nr karty przekazania odpadu

Objaśnienia:

^a Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.), oraz prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495).

^b Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.

^c Imię i nazwisko lub nazwa posiadacza odpadów. W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

^d Adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.

^e Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W — wytwarzanie odpadów, Zb — zbieranie odpadów, Od — odzysk odpadów, Un — unieszkodliwianie odpadów.

^f Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.

- ^g Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie. W przypadku prowadzącego stację demontażu podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie łącznie z masą przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji.
- ^h Symbole R określają procesy odzysku polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji lub materiałów lub energii wraz z ich wykorzystaniem zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ⁱ Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ^j Podać masę przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów wycofanych z eksploatacji, przeznaczonych do ponownego użycia, powstałych na skutek przetworzenia w stacji demontażu.

Zař. 6

WZÓR

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		
	Nr karty ^a	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b,c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b,d}	Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ^b
Adres ^e	Adres ^{d,e}	Adres ^e
Telefon/faks	Telefon/faks ^d	Telefon/faks
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f		
Kod odpadu	Rodzaj odpadu	
Data/miesiąc ^g	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d,i}
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^d	Potwierdzam przejęcie odpadu
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis

Objaśnienia:

- ^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- ^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.
- ^c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- ^d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- ^e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- ^f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.
- ^g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.
- ^h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ⁱ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

SKŁADOWISKA PRZYJMUJĄCE ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST

woj. dolnośląskie

1. Składowisko Odpadów Stałych "Polowice", KGHM Polska Miedź SA Oddział Huta Miedzi "Legnica" Legnica, ul. Złotoryjska 194 */na potrzeby zakładu/*
2. Składowisko Odpadów Przemysłowych, Wałbrzych ul. Górnicza 1, zarządzane przez Mo-BRUK Korzenna 214, pow. nowosądecki
3. Składowisko odpadów przemysłowych w Biechowie, KGHM Polska Miedź SA Oddział Huta Miedzi "Głogów" Żukowice, ul. Żukowicka 1 */ na potrzeby zakładu/*
4. składowisko Dolnośląskiej Korporacji Ekologicznej w Oławie ul. Polna 1, Dolnośląska Korporacja Ekologiczna Sp. z o.o. Oława ul. 3 Maja 26 */azbest składowany jest po przekształceniu w procesie zestalania pod kodem 19 03 06/*

woj. kujawsko-pomorskie

5. składowisko odpadów przy ul. Lisiej, Zakłady Chemiczne „ZACHEM”, Bydgoszcz ul. Wojska Polskiego 65 */na potrzeby zakładu/*
6. zakładowe składowisko odpadów przemysłowych Anwil S.A., Włocławek ul. Toruńska 2 */ na potrzeby zakładu/*

woj. lubuskie

7. składowisko odpadów w Chróściku, ul. Małszyńska 180 Gorzów Wlkp., zarządzane przez Zakład Utylizacji Odpadów sp. z o.o Gorzów Wlkp. ul. Teatralna 49

woj. łódzkie

8. składowisko odpadów przemysłowych w Zgierzu, ul. Miroszewska 54, zarządzane przez EKO-BORUTA sp. z o.o , Zgierz ul. A. Struga 10
9. mokre składowisko popiołu i żużla "Bagno-Lubień" Elektrownia "Bełchatów" S.A., Kleszczów */ na potrzeby zakładu/*

woj. małopolskie

10. składowisko odpadów niebezpiecznych w Oświęcimiu, ul. Nadwiślańska 46

11. składowisko odpadów "za rz.Białą" w Tarnowie, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A. ul. Kwiatkowskiego 8

12. składowisko komunalne w Ujkowie Starym pow.olkuski, Zakład Gospodarki Komunalnej BOLESŁAW sp. z o.o. Bolesław, ul. Osadowa

woj. mazowieckie

13. składowisko odpadów komunalnych w Rachocinie, Miasto Sierpc ul. Traugutta 32

woj. podkarpackie

14. składowisko odpadów komunalnych w Młynach pow.jarosławski, Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie 341

woj. pomorskie

15. Zakład Utylizacyjny Gdańsk Szadółki ul. Jabłoniowa 55

woj. śląskie

16. składowisko odpadów w Knurowie ul. Szybowa, zarządzane przez PPHU „KOMART” sp. z o.o., Knurów ul. Szpitalna 7

17. składowisko odpadów komunalnych w Świętochłowicach, MPGK sp. z o.o. Świętochłowice ul. Łagiewnicka 7641-608

18. składowisko odpadów niebezpiecznych i obojętnych w Dąbrowie Górniczej ul. Koksownicza 1, Zakłady Koksownicze "Przyjaźń"

woj. warmińsko-mazurskie

19. Zakład Utylizacji Odpadów w Elblągu, ul. Mazurska 42,

woj. wielkopolskie

20. składowisko odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne Pasięka gm. Trzemeszno, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe "IZOPOL" S.A. Trzemeszno ul. Gnieźnieńska 4

21. składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie ul. Sulańska 11

22. składowisko odpadów w Goraninie pow. Koniński, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami EKOSERWIS s.c. Wołomin ul. Partyzantów 38

woj. zachodnio-pomorskie

23. składowisko odpadów w m. Dalsze 36 gm. Myślibórz, zarządzane przez EKO-MYŚL Sp.z o.o. w Myśliborzu, ul. 1-go Maja 19
24. składowisko odpadów w Sianowie, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp.z o.o w Koszalinie, ul. Rieczna 14
25. składowisko odpadów w Marianowie ul. Jeziorna 15, zarządzane przez Przedsiębiorstwo EKOMAR Spółka z o.o. */azbest składowany jest po przekształceniu w procesie zestalania pod kodem 19 03 06/*